

Tilstandsbasert vedlikehold på tørrgassetninger

Camilla Erstad

Marin teknikk

Innlevert: desember 2014

Hovedveileder: Ingrid Bouwer Utne, IMT

Medveileder: Jan Erik Salomonsen, MainTech
Sverre Wattum, MainTech

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Institutt for marin teknikk

FORORD

Denne masteroppgaven er skrevet ved instituttet for Marin teknikk ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) høsten 2014. Oppgaven er den avsluttende delen av mitt masterstudie innenfor hovedprofilen drift og vedlikehold, og utgjør 30 studiepoeng.

Etter en sommer hos MainTech AS fikk jeg tilbud om å skrive en oppgave for deres kunde, A/S Norske Shell, om vedlikeholdsstyring på gasskompressorer. Selv med begrenset kunnskap om kompressorer og tørrgassystem, var dette en oppgave som virket spennende. Det har vært utfordrende, men samtidig svært lærerikt å fordype seg i et teknisk utstyr av denne typen. Det å få innblikk i hvordan vedlikeholdet for en stor bedrift som A/S Norske Shell utføres, har også vært en motiverende faktor.

Jeg vil gjerne få takke A/S Norske Shell for å ha gitt meg muligheten til å skrive denne oppgaven, og for at de har tatt i mot meg og gitt meg den informasjonen jeg har trengt underveis. En takk går også til Professor Ingrid Bouwer Utne ved NTNU, for at hun stilte opp som veileder til tross for sykdom i starten av semesteret.

En stor takk rettes til veilederen min hos MainTech, Jan Erik Salomonsen, som var initiativtakeren bak oppgaven og som hele veien har vært til stor hjelp med sin tekniske kompetanse. Takker også MainTech for å ha gitt meg muligheten til å sitte i deres lokaler for skriving og tett oppfølging, og til guttene på Jula-kontoret som har tillatt dette.

Den største takknemlighet går til min tredje veileder, Sverre Wattum, som har vært en stor støtte, og gitt meg selvtillit og motivasjon gjennom hele prosessen – tusen takk!

Trondheim, 19.desember 2014

Camilla Erstad

SAMMENDRAG

Tørrgass-tetninger er mekaniske akseltetninger som er plassert på hver sin side av kompressorhuset for å hindre at gass lekker ut til omgivelsene. Tørrgass-tetninger benytter gass som tetningsmedium. Gasslekkasje kontrolleres av et lite, selvregulerende mellomrom som skapes av en roterende og en stasjonær tetningsring.

Formålet med denne oppgaven har vært å se på hvordan man kan drive tilstandsbasert vedlikehold av tørrgass-tetninger i en sentrifugalkompressor. Til dette er det benyttet en kvalitativ metode, hvor informasjonsgrunnlaget er basert på erfaringer fra en utstyrseier (A/S Norske Shell), en leverandør av tetningssystemer (Eagle Burgmann), og et omfattende litteratursøk rundt tetningsproblematikken. Utgangspunktet for oppgaven har vært eksport gasskompressorene på Nyhamna som eies og driftes av A/S Norske Shell. Oppgaven avgrenses til å omhandle de spesifikke tetningene med tilhørende støttesystemer.

Over 80 % av sentrifugalkompressorer som produseres i dag er utstyrt med tørrgass-tetninger, og systemet anses for å være svært pålitelig. Uforutsette feil kan likevel forekomme og potensielt resultere i nedstenging av hele kompressorsystemet. For eksportkompressorer i denne størrelsesorden vil redusert leveringsevne få betydelige økonomiske konsekvenser, og det vil derfor være svært viktig å ha kontroll på nedetiden.

Kontaminering av tettegassen viser seg å være den største trusselen for tørrgasssystemet. Her er ufiltrert prosessgass og smøreolje hovedkildene til kontamineringen. Kontaktskade og forskyvning av tetningsflatene tillater økende mengde gass å strømme over tetningsflatene, og resulterer dermed i redusert tetningsevne. Andre årsaker til tetningssvikt er slitasje av labyrinttetninger og væskedannelse i systemet.

En kompressor som går for full effekt og kjøres kontinuerlig er lite utsatt for tetningsproblemer. Usammenhengende kjøring og avbrutte operasjoner er uheldige operasjonstilstander for tetningssystemet. Videre viser det seg at antall start og stopp øker sannsynligheten for tetningsproblemer betraktelig, både med tanke på kontaminering og generell slitasje av tetningskomponenter.

For å ha kontroll på tetningens tilstand under ulike operasjonstilstander, vil tilstandsovervåking være en mulig løsning. Vedlikeholdet utføres da basert på utstyrets tilstand. Denne teknikken går under tilstandsbasert vedlikehold, og er en metode som brukes for å redusere usikkerheten ved vedlikeholdsaktiviteter. Når utstyret fraviker fra sin normale tilstand skal dette trigge det man i oppgaven definerer som tilstandsbasert feildiagnostikk. Dette forutsetter at utstyret har identifiserbare symptomer som kan si noe om tilstanden.

For å identifisere symptomer for feilmoden «Gass lekker ut av systemet», for de ulike tetningskomponentene, ble analysemetoden FMSA (Feilmode Symptom Analyse) benyttet. For å utføre analysen ble en kunnskapsbasert tilnærming valgt. Analysen krever tilgang på gode utstyrsdata. Informasjonsgrunnlaget ble dannet gjennom

samtaler med teknisk personell, utstyrseier, leverandør og resultatene fra litteratursøket.

Analysen kan kort oppsummeres ved å presentere sammenhengen mellom identifiserte symptom og årsaker. Klammeparentesen indikerer mulige årsaker til tetningsfeil for kombinasjonene av symptomer.

Tabell 1: Oppsummering av analysen

Symptom	Beskrivelse	Primærtetning	Sekundærtetning	Barriere-tetning
(1)	Forandring i differensialtrykk over filter	X	X	
(2)	Trykk inn på primærtetning er lavt	X	X	
(3)	Strømning inn på primærtetning er lavt	X	X	
(4)	Økt strømning i primærventilasjon	X	X	
(5)	Økt trykk i primærventilasjon	X	X	
(6)	Temperaturøkning over tetningsflater	X	X	
(7)	Lav temperatur på prosessgass	X		
(8)	Smøreolje i sekundærventilasjon		X	X
(9)	Lavt trykk på buffergass		X	X
(10)	Lav temperatur på buffergass			X

$$(1) \cap (2) \cap (3) = \{\text{Høy motstand over filter}\}$$

$$(2) \cap (3) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Uttakstrykket ikke høyt nok} \\ \text{Høy motstand i systemet} \\ \text{Feiljusterte ventiler} \\ \text{Feil på antisurge ventil} \end{array} \right\}$$

$$(2) \cap (7) = \{\text{Væskedannelse i systemet}\}$$

$$(4) \cap (5) = \{\text{Feil på primærtetning}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (6) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Kontaktskade mellom tetningsflater} \\ \text{Feil på primærtetning} \end{array} \right\}$$

$$(4) = \{\text{Kontakt mellom tetningsflater}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (8) = \{\text{Feil på sekundærtetning}\}$$

$$(8) = \{\text{Feil på barrieretetning}\}$$

På bakgrunn av analyseresultatene foreslås tiltak som har til hensikt å redusere tetningssvikt ved hjelp av et proaktivt vedlikehold. Anbefalingene er kategorisert etter design, drift og vedlikehold av tetningssystemet.

Utforming og tilpasning av tetningssystemet

- Sekundær kilde til tettegass for å unngå kontaminering
- Trykkutligningsvolum for bedre kontroll på trykkvariasjoner
- Koalescerfilter og dreneringsventiler ved fare for væskedannelse
- Installere aktuelle alarmer for overvåking av utstyrets tilstand

Drift av kompressorsystemet

- Unngå start og stopp, i størst mulig grad, for å redusere sannsynligheten for kontaminering
- Unngå å kjøre på redusert effekt for å redusere sannsynligheten for kontaminering
- Fastsatte prosedyrer for håndtering av kompressorsystemet ved uforutsett driftsstans

Vedlikehold av tetningsystemet

- Overvåke filter
- Manuell kontroll av filter
- Overvåke temperatur på tetningskomponenter
- Overvåke trykk og strømning i primærventilasjon
- Overvåke trykk på buffergass

SUMMARY

Dry gas seals are mechanical face seals which are placed on each side of a compressor casing to prevent gas leaking out of the compressor to the atmosphere. A dry gas seal uses gas as a sealing medium. The gas leakage is controlled by a small, self-regulating gap between a rotating and a stationary seal ring.

The purpose of this thesis has been to look at the possibilities of using condition-based maintenance to prevent failure of the dry gas seals in a centrifugal compressor. A qualitative method has been used. The data has been gathered and based on experiences from an equipment owner (A/S Norske Shell), a supplier of seal gas systems (Eagle Burgmann) and an extensive literature search within the topic of seal gas issues.

Over 80 percent of centrifugal compressors manufactured today are equipped with dry gas seals. The system is considered to be very reliable. Despite this, unpredicted failures may occur, which could result in a shutdown of the compressor system. The economic consequences are severe when a compressor of this magnitude reduces its ability to deliver gas. For this reason, it is important to keep control of the downtime.

Contamination is a leading cause of dry gas seal deterioration. Unfiltered process gas and lubrication oil is the main sources of gas seal contamination. Further, contact damage and displacement of the sealing surfaces would increase the gas ability to flow between the sealing faces, thereby resulting in reduced sealing capability. Other causes of reduced sealing capability are wearing of the labyrinth seals and fluid formation in the system.

There is a small risk of dry gas seal problems for a compressor running at full power continuously. A compressor that is running discontinuous and is being interrupted may result in seal problems. Furthermore, it appears that the number of start and stop increases the likelihood of sealing problems considerably; both in terms of contamination and in general wear of seal components.

Condition monitoring of the seal gas system is a possible solution to keep control of the seal state at various operational conditions. The maintenance is based on the equipment's condition. This technique is used for condition-based maintenance, which is a method used to reduce the uncertainty of certain maintenance activities. When the equipment deviates from its normal condition this should trigger what this thesis defines as condition-based fault diagnostics. The equipment must have detectable symptoms which can say something about its condition.

A Failure Mode Symptom Analysis (FMSA) was used to identify the symptoms for the failure cause "Gas is leaking out of the system". A knowledge-based approach was chosen to perform the analysis. The information data was formed through discussions with technical personnel, the equipment owner, the supplier of seal gas systems and use of the results from the literature review.

The analysis can be summarized by presenting the connection between the identified symptoms and causes.

Table 2: Analysis summary

Symptom	Description	Primary seal	Secondary seal	Barrier seal
(1)	Change in differential pressure (filter)	X	X	
(2)	Low pressure to primary seal	X	X	
(3)	Reduced flow to secondary seal	X	X	
(4)	Increased flow in primary vent	X	X	
(5)	Increased pressure in primary vent	X	X	
(6)	Increase in seal face temperature	X	X	
(7)	Sealing gas temperature low	X		
(8)	Lubrication oil present in primary vent		X	X
(9)	Buffer gas pressure low		X	X
(10)	Buffer gas temperature low			X

$$(1) \cap (2) \cap (3) = \{\text{High resistance across filter}\}$$

$$(2) \cap (3) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Outlet pressure not high enough} \\ \text{High resistance in the system} \\ \text{Improper adjustments of valves} \\ \text{Failure of anti surge valve} \end{array} \right\}$$

$$(2) \cap (7) = \{\text{Fluid formation in the system}\}$$

$$(4) \cap (5) = \{\text{Failure of primary seal}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (6) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Contact damage of seal faces} \\ \text{Failure of primary seal} \end{array} \right\}$$

$$(6) = \{\text{Contact damage of seal faces}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (8) = \{\text{Failure of secondary seal}\}$$

$$(8) = \{\text{Failure of barrier seal}\}$$

The proposed measures will reduce the likelihood of seal failure by using condition-based maintenance. The recommendations are categorized by design, operation and maintenance activities.

Design and adjustments of the seal gas system

- Secondary source of sealing gas to prevent contamination
- Volume for pressure equalization for better control of pressure variations
- Coalesce filter and drain valves at the risk of fluid build up
- Installation of appropriate alarms for condition-monitoring

Operation of the compressor system

- Avoid starts and stops to reduce the likelihood of contamination
- Avoid running the compressor at reduced effect
- Scheduled procedures for managing the compressor system in cases of unplanned shutdowns

Maintenance of seal gas system

- Monitoring the filter
- Manual control of the filter
- Temperature monitoring of seal components
- Monitoring pressure and flow in the primary vent
- Monitoring the buffer gas pressure

INNHold

FORORD.....	II
SAMMENDRAG	III
SUMMARY	VI
INNHold	IX
FIGURLISTE.....	XII
TABELLISTE.....	XIII
1. INNLEDNING.....	1
1.1. BAKGRUNN	1
1.2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLING.....	2
1.3. METODE.....	2
1.4. AVGRENSNINGER.....	2
1.5. RAPPORTENS OPPBYGGING.....	3
1.6. SENTRALE BEGREP	3
2. LITTERATUR.....	5
2.1. SENTRIFUGALKOMPRESSOR – FUNKSJON, VIRKEMÅTE OG OPPBYGGING.....	5
2.1.1. Bruksområder.....	5
2.1.2. Kompressorens oppbygging	6
2.1.3. Begrep og begrensninger	7
2.2. TØRRGASSTETNINGER.....	9
2.2.1. Prinsipp	9
2.2.2. System for tørrgasstetninger.....	10
2.2.3. Identifisering av feil og årsaker	13
2.2.4. Når problemer oppstår	17
2.3. VEDLIKEHOLDSSTYRING.....	19
2.3.1. Vedlikehold før og nå.....	19
2.3.2. Styringsmodeller	20
2.3.3. Valg av vedlikeholdsstrategi	22
2.3.4. Tilstandsbasert vedlikehold.....	25
3. METODE.....	28
3.1. FEILMODE SYMPTOM ANALYSE.....	28
3.1.1. Behov ved gjennomføring av analyse	28
3.1.2. Tilnæringsmåter	29
3.1.3. Diagnostisering	29
3.1.4. Informasjonsgrunnlag.....	30
4. RESULTAT.....	31
4.1. UTSTYRETS KRITIKALITET	31
4.2. IDENTIFISERING AV FUNKSJON, FEILMODE OG FEILÅRSAKER.....	31
4.2.1. Feilårsaker for primær- og sekundærtetning.....	32
4.2.2. Feilårsaker for barrieretetning.....	32
4.3. FEILÅRSAKER OG SYMPTOMER	38
4.3.1. Feil på primærtetninger	38
4.3.2. Feil på sekundærtetninger	38
4.3.3. Feil på barrieretetninger.....	39

4.4.	OPPSUMMERING AV RESULTATENE	43
4.4.1.	Feilårsaker og primærtetningens tilstand	43
4.4.2.	Feilårsaker og sekundærtetningens tilstand	44
4.4.3.	Feilårsaker og barrieretetningens tilstand.....	45
5.	DISKUSJON	46
5.1.	HVORDAN MÅLE OG REGISTRERE SYMPTOMER	46
5.1.1.	Symptomer for primærtetning	46
5.1.2.	Symptomer for sekundærtetning	47
5.1.3.	Symptomer for barrieretetning.....	48
5.2.	VEDLIKEHOLDSSTYRING	49
5.2.1.	Mål og krav.....	49
5.2.2.	Vedlikeholdsprogram	49
5.2.3.	Planlegging og gjennomføring	52
5.2.4.	Rapportering og analyser.....	52
5.2.5.	Tiltak.....	53
6.	KONKLUSJON	54
6.1.	OPPSUMMERING OG KONKLUSJONER	54
6.2.	ANBEFALINGER OG VIDERE ARBEID	56
	REFERANSER	58
	VEDLEGG A: OPPGAVETEKSTEN	A
	VEDLEGG B: A/S NORSKE SHELL OG ORMEN LANGE [10]	B
	VEDLEGG C: ARRANGEMENTTEGNING – EKSPORT GASSKOMPR. [38]	C
	VEDLEGG D: P&ID FOR EKSPORT GASSKOMPR. – TETNINGSSYSTEM [38]	D
	VEDLEGG E: OVERSIKTSBILDE KONTROLLROM (NYHAMNA) [38]	E

FIGURLISTE

Figur 1: Hovedkomponenter for en sentrifugalkompressor [12].....	6
Figur 2: Prinsipp anti-surge ventil.....	8
Figur 3: Operasjonskurver for kompressor [14].....	8
Figur 4: Prinsipp tørrgassetninger [2].....	9
Figur 5: Labyrinttetninger [15].....	10
Figur 6: Gasskompressor med hjelpesystem [12]	11
Figur 7: Tørrgassetning [19]	12
Figur 8: Kontaminering fra prosessgass.....	13
Figur 9: Kontaminering fra smøreolje.....	13
Figur 10: Kontaminering fra tettegass	14
Figur 11: Slitasje på labyrinttetning.....	14
Figur 12: Slitasje og tilsmussing av labyrinttetninger	15
Figur 13: Roterende tetningsring [21]	15
Figur 14: Typisk fasediagram for tettegass [21]	16
Figur 15: Separasjon av fluider	16
Figur 16: Vedlikeholdsmetoder	19
Figur 17: Styringsløyfa [28].....	20
Figur 18: Kritikalitetsvurdering av vedlikeholdsenhet [6]	23
Figur 19: RCM beslutningslogikk [27].....	24
Figur 20: Tilstandsbasert overvåkning [33]	26
Figur 21: Vedlikeholdsanbefalinger basert på utstyrets tilstand [30]	27
Figur 22: Årsakstre - feil på primærtetning.....	40
Figur 23: Årsakstre - feil på sekundærtetning	41
Figur 24: Årsakstre - feil på barrieretetning.....	42
Figur 25: Sekundær kilde til tettegass.....	50
Figur 26: Trykkutligningsvolum.....	50

TABELLISTE

Tabell 1: Oppsummering av analysen	IV
Tabell 2: Analysis summary	VII
Tabell 3: Personer involvert i innhenting av informasjon til analysen	30
Tabell 4: Feilårsaker for primærtetning ved feilmoden «Gass lekker ut av systemet»	33
Tabell 5: Feilårsaker for sekundærtetning ved feilmoden «Gass lekker ut av systemet»	35
Tabell 6: Feilårsaker for barrieretetning ved feilmoden «Gass lekker ut av systemet» ...	37
Tabell 7: Symptomer primærtetning	43
Tabell 8: Symptomer sekundærtetning	44
Tabell 9: Symptomer barrieretetning.....	45
Tabell 10: Resultater fra årsaksanalysen	54

1. INNLEDNING

1.1. BAKGRUNN

I oljeindustrien er bruk av sentrifugalkompressorer svært utbredt, både når det gjelder produksjon og leveranse av gass. Tørrgass tetninger har blitt det vanligste systemet å benytte for å hindre gasslekkasje fra kompressoren til omgivelsene. Over 80 % av sentrifugalkompressorer som produseres i dag er utstyrt med dette systemet [1]. A/S Norske Shell benytter denne typen kompressor og tetninger ved sine installasjoner, både til havs og til lands.

Årsakene til den utstrakte bruken av dette systemet er blant annet at tetningene har en lavere utslippsrate, et lavere energibehov, forbedrer kompressorens pålitelighet og krever vesentlig mindre vedlikehold, sammenlignet med andre tetninger [2]. Til tross for dette er tetningene utsatt for uforutsette feil. Hele 69 % av årsakene til at roterende utstyr svikter, skyldes feil på tetningsutstyr [3]. Tetningssvikt kan føre til at hele kompressoren settes ute av drift, og potensielt resultere i store økonomiske konsekvenser for utstyrseieren.

Tilstandsbasert vedlikehold er med på å prege dagens vedlikeholdsgenerasjon. Ved å avgjøre vedlikeholdsbehovet basert på utstyrets tilstand, sikrer man å gjøre rett vedlikehold til rett tid. Tilstanden til tetningssystemet til en kompressor kan i dag bedømmes ved å benytte kontinuerlig overvåking av sentrale driftsparametere. En utfordring kan være å vite hva en skal være oppmerksom på og hvilke faresignaler som bør identifisere for å forebygge tetningssvikt.

Bakgrunnen for denne oppgaven blir å kartlegge Shells erfaring, leverandørens erfaring og den nyeste forskningen som er gjort med tanke på tetningsproblemer. Oppgaven går ut på å sette kunnskapen i system, slik at en kan forstå tetningsproblematikken bedre og på den måten styre vedlikeholdet slik at man unngår uforutsette feil i fremtiden. Utstyrseiere, leverandører og andre som er berørt av tetningsproblematikken, vil kunne ha interesse av å lese denne oppgaven.

Oppgaven er formulert i samarbeid med MainTech AS, som har en langsiktig kontrakt med A/S Norske Shell for tilstandskontroll, vedlikehold og inspeksjon ved deres anlegg på Nyhamna. Se vedlegg A og B for oppgaveteksten og generell informasjon om bedriftene og anlegget på Nyhamna.

1.2. FORMÅL OG PROBLEMSTILLING

Formålet med denne oppgaven blir å avdekke årsakene til tetningsfeil, og i tillegg se på muligheten for å forutsi når disse feilene inntreffer. På den måten vil en kunne planlegge og tilpasse vedlikeholdet basert på den observerte tilstanden til utstyret.

De konkrete spørsmålene denne oppgaven ønsker å besvare blir derfor:

- Hva er årsakene til tetningsfeil, og hvilke symptomer har disse?
- Hvordan drive proaktiv vedlikeholdsstyring på tetningssystemet i kompressorene, slik at uforutsette feil forhindres?

1.3. METODE

For å løse problemstillingen blir det i denne oppgaven benyttet en kvalitativ metode. Med dette menes det en metode som ikke tar utgangspunkt i kvantifiserbare størrelser (kvantitativ metode), men heller fokuserer på å undersøke etablert kunnskap og erfaringer fra aktuelle informanter. Metoden søker dybdekunnskap framfor breddekunnskap, med få sentrale informanter [4].

Data som benyttes i denne oppgaven består av et generelt litteratursøk som omfatter den aktuelle problemstillingen, gjennomgang av rapporter, datastyrte vedlikeholdssystemer og andre relevante dokumenter. Det er også utført observasjoner og samtaler med personell hos det aktuelle anlegget.

1.4. AVGRENSNINGER

Utgangspunktet for oppgaven var vedlikeholdsstyring av eksport gasskompressorene til A/S Norske Shell på Nyhamna. I denne oppgaven er det valgt å fokusere på tetningsproblematikken knyttet til disse kompressorene. Dette systemet avgrenses dermed til å inkludere følgende:

- Tetningskomponenter (primær-, sekundær- og barrieretetning)
- Støttesystem for tetningene (filter og tilførsel av tettegass)

I litteraturen vil tørrgasssystemet presenteres på et generelt grunnlag. I analysen og diskusjon vinkles det mer mot det spesifikke systemet på Nyhamna. Anbefalinger og tiltak som foreslås rettes hovedsakelig mot A/S Norske Shell, men er også ment å gjelde generelt for kompressorer med samme type tetningssystem.

Når det gjelder hvordan proaktivt vedlikeholdsstyring skal foregå vil ikke denne oppgaven gå inn på detaljer rundt de nødvendige ressursene som bør være tilstede. Dette gjelder hovedsakelig det som går på organisasjon, materiell og støttedokumentasjon.

1.5. RAPPORTENS OPPBYGGING

Rapporten er delt inn i seks deler; innledning, litteraturstudie, metodebeskrivelse, resultater, etterfulgt av diskusjon og oppsummering av funnene.

Litteraturstudiet er tredelt. Første del introduserer gasskompressoren med fokus på funksjon, virkemåte og oppbygging. Andre del går nærmere inn på tørrgasssystemet og detaljer rundt feilårsaker og problemer. Siste og tredje del av litteraturstudiet tar for seg vedlikeholdsstyring og strategier, med hovedfokus på tilstandsbasert vedlikehold.

I kapittel 3 presenteres metoden som er brukt i oppgaven, hvordan informasjonen er innhentet og hvilken tilnæringsmetode som er benyttet i analysen. Resultatet fra analysen presenteres i kapittel 4 og diskuteres videre i kapittel 5.

Opgaven oppsummeres til slutt med konklusjon og forslag til videre arbeid i kapittel 6.

1.6. SENTRALE BEGREP

Under dette punktet følger definisjoner av sentrale begreper som benyttes gjennom oppgaven. Det understrekes at listen ikke er fullstendig, og definisjoner av enkelte begrep underveis i oppgaven vil forekomme. Flertallet av definisjonene er basert og oversatt fra vedlikeholdsterminologien hentet fra Norsk Standard [5]. For unntakene følger egen kilde.

Diagnose:	Konklusjonen eller samlingen av konklusjoner som trekkes om tilstanden til enhet ut i fra tolkning av symptomer.
Feil:	En tilstand der enheten ikke evner eller har nedsatt evne til å utføre sin tiltenkte funksjon.
Feilmode:	En av mulige feiltilstander til en enhet. Feiltilstanden fører til at den tiltenkte funksjonen ikke tilfredstilles. [6]
Feilårsak:	Omstendigheter under utformingen, produksjon, installering, bruk eller vedlikehold, som kan resultere i svikt.
Funksjon:	Utstyret eller systemets oppgave.
Kontaminere:	Forurensning.
Kritikalitet:	Numerisk indeks som angir alvorlighetsgraden av svikt eller feil kombinert med sannsynligheten eller frekvensen for hendelsen.
Nedetid:	Tid fra enheten settes ut av drift til den igjen er driftsklar.
Oppetid:	Tid enheten er i drift.

Overhaling:	Et omfattende sett av preventive vedlikeholdsaktiviteter som gjøres for å opprettholde utstyrets evne til å utføre sin tiltenkte funksjon.
Pålitelighet:	Enhetens evne til å utføre sin påkrevde funksjon under gitte tilstander for et gitt tidsintervall.
Redundans:	Når det for en enhet eksisterer mer enn én måte å utføre den påkrevde funksjonen etter behov.
Svikt:	En hendelse hvor enheten ikke lenger evner å utføre sin tiltenkte funksjon.
Symptom:	Enkeltstående eller flere tegn som sier noen om tilstanden til et utstyr, basert observasjoner og/eller målinger.
Tilgjengelighet:	Evnen til å utføre sin tiltenkte oppgave i en gitt tilstand under gitte forhold, gitt at nødvendige eksterne ressurser er tilstede.
Tilstandsbasert overvåkning:	En aktivitet, utført enten manuelt eller automatisk, med den hensikt å observere den aktuelle tilstanden til enheten.
Tilstandsbasert vedlikehold:	Forebyggende vedlikehold som baseres på tilstanden til det aktuelle utstyret. Kontroll gjennomføres enten kontinuerlig (målinger), periodisk (inspeksjon/kontroll, målinger, funksjonstest) eller ved behov [6].
Vedlikehold:	Kombinasjonen av alle tekniske og administrative aktiviteter som har til hensikt å opprettholde eller gjenvinne en tilstand som gjør en enhet i stand til å utføre en krevd funksjon.
Vedlikeholdsstrategi:	Styringsmetoden som benyttes for å oppnå vedlikeholdsmålene som er satt.
Vedlikeholdsstyring:	Alle vedlikeholdsaktiviteter som fastsetter vedlikeholdsmålene, strategiene og ansvar, og implementerer dem gjennom tiltak som vedlikeholdsplanlegging, vedlikeholdskontroll og tilsyn, og forbedring av metoder i organisasjonen, inkludert økonomiske aspekter [7].

2. LITTERATUR

2.1. SENTRIFUGALKOMPRESSOR – FUNKSJON, VIRKEMÅTE OG OPPBYGGING

En kompressors funksjon er å komprimere gassen for redusere volumet og øke trykket. I olje- og gassindustrien benyttes både dynamiske og volumetriske kompressorer for kompresjon av naturgass. Prinsippet bak en dynamisk kompressor er roterende skovlhjul som kontinuerlig tilfører gassen kinetisk energi som videre konverteres til trykk i en utløpskanal. Aksial- og sentrifugalkompressorer er eksempler på dynamiske kompressorer. Volumetriske kompressorer øker trykket ved å fortrenge gassen innenfor et pumpevolum. Stempel- og skruekompressorer er volumetriske kompressorer [8].

Sentrifugalkompressorer er i følge Gudmundsson [8] den mest brukte kompressortypen i olje- og gassindustrien, og den typen A/S Norske Shell benytter i gassanlegget på Nyhamna. Arrangementtegning av kompressorsystemet er gitt i vedlegg C. I denne oppgaven vil fokuset være på sentrifugalkompressorer.

En sentrifugalkompressor oppnår trykkøkning ved å benytte sentrifugalkraften til å øke gassens kinetiske energi. Denne energien konverteres videre til potensiell energi (økt trykk) ved å redusere gassens hastighet. Kompressorens bruksområder, oppbygging og begrensninger vil videre forklares nærmere.

2.1.1. Bruksområder

Komprimert gass brukes hovedsakelig til [9]:

- Reinjeksjon i reservoar
- Gassløft
- Øke lagringskapasitet
- Trykkøkning i prosesser
- Transport

Etter hvert som olje og gass utvinnes, vil reservoartrykket naturlig avta. Trykket som er nødvendig for å øke eller opprettholde oljeproduksjonen oppnås ved at komprimert gass pumpes ned i reservoaret.

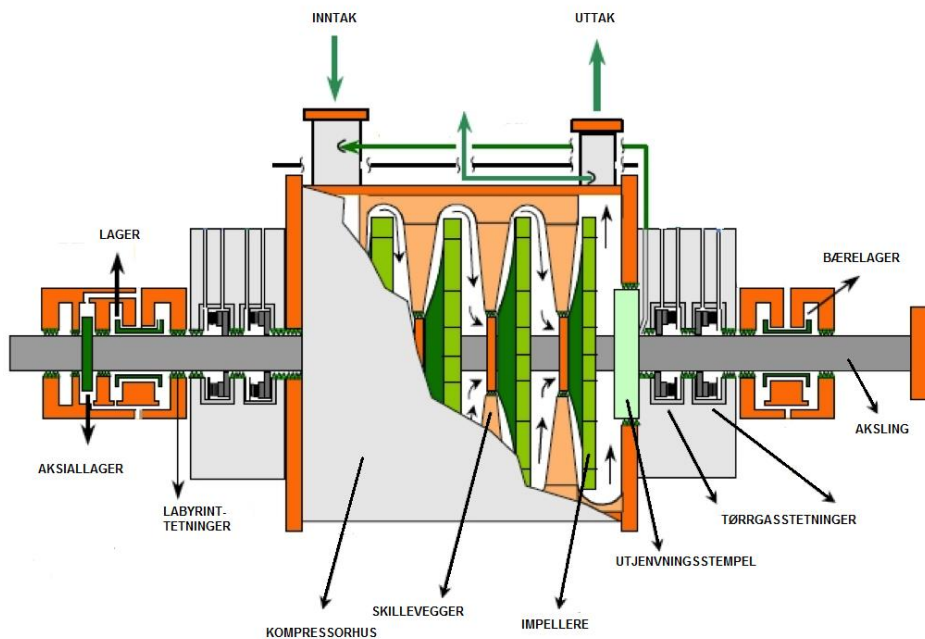
Trykket i produksjonsbrønnen vil også kunne avta. For å kompensere for dette benytter man *gassløft*. Løftet skjer ved at gass pumpes ned i ringrommet som omkranser oljebrønnen. Etter hvert som gassen når en gitt dybde vil den bevege seg gjennom en gassventil og inn i produksjonsbrønnen. Gassen ekspanderer og sørger for at olje presses opp mot overflaten [8].

Kompressorer benyttes også i forbindelse med lagring av gass. Komprimering av gass reduserer volumet, og øker dermed *lagringskapasiteten*. Den komprimerte gassen kan lagres som potensiell energi, og benyttes senere som kinetisk energi i prosesser som har behov for dette. Prosessering, kjøling og produksjon av væske, er alle eksempler på *prosesser* hvor trykkøkning er nødvendig.

Gass vil alltid bevege seg fra høyt trykk til lavere trykk. Dette utnyttes ved *transport* av gass gjennom rørledninger. Et eksempel på dette er gassanlegget på Nyhamna (se vedlegg B), som benytter tre gasskompressorer som til sammen produserer et gasstrykk på 230 bar. Gassen eksporteres 1200 kilometer gjennom rørledningen, Langeled, til Easington sør i England [10].

2.1.2. Kompressorens oppbygging

Et kompressorsystem er bygd opp av flere enheter, typisk består systemet av kompressor, driver, girboks, koblinger og tetning- og smøreljesystem. I noen tilfeller vil også gasskjølingssystem være en del av kompressorsystemet [11]. Selve kompressoren består hovedsakelig av et kompressorhus, en rotor, statiske deler, lager og tetninger. Hovedkomponentene er illustrert i Figur 1 og vil bli nærmere forklart i de påfølgende avsnittene.

Figur 1: Hovedkomponenter for en sentrifugalkompressor [12]

Kompressorhus

Kompressorhuset er et trykkbærende hus som omslutter de statiske og bevegelige delene av kompressoren, og som holder på trykket som skapes av impellerne. Gassen sendes inn via et inntaksrør i overkant av kompressorhuset og ut på motsatt side gjennom et uttaksrør (se Figur 1).

Rotor

Rotoren er den eneste bevegelige delen i en kompressor. Denne består av en aksling med impellere. En kompressor kan ha én eller flere slike komponenter montert på akslingen. På kompressoren illustrert i figur 1, er fire impellere montert på akslingen. Flere impellere skaper høyere trykk. Impellerne har til hensikt å øke hastigheten på gassen når akslingen roterer.

Stasjonære deler

Det er to gasspassasjer som former den stasjonære delen av kompressoren; innløpet og diffusor. En diffusor er formet for å bremse gassens strømningshastighet som er skapt av impellerne. Ved å redusere gassens strømningshastighet vil den kinetiske energien konverteres til potensiell energi i form av økt trykk.

Lager

Rotoren støttes opp av lagre. Lagrene skal gi friksjonsfri støtte til aksling og forhindre uønsket bevegelse. En skiller mellom aksiallager og bærelager (se Figur 1). Aksiallager skal forhindre aksielle bevegelser av akslingen som forårsakes av skyvekrefter. Bærelager støtter opp under vekten av rotoren og hindrer samtidig radiell bevegelse av akslingen.

Tetninger

Tetninger skal hindre gass fra å lekkke til omgivelsene og mellom stegene i kompressoren. Tetninger kan i hovedsak deles inn i tre klasser:

- Klareringstetninger (labyrinttetninger og restriktive tetningsringer)
- Oljetetninger (mekaniske- og væskefilmtetninger)
- Tørrgasstetninger

I Figur 1 er klareringstetning (labyrinttetning) og tørrgasstetninger markert. Disse vil bli forklart i detalj i kapittel 2.2.

2.1.3. Begrep og begrensninger

I forbindelse med kompressorer og kompresjon av gass benyttes det definerte begrep og ord for å uttrykke en kompressors virkemåte og begrensninger. Videre følger noen sentrale definisjoner og forklaringer på dette.

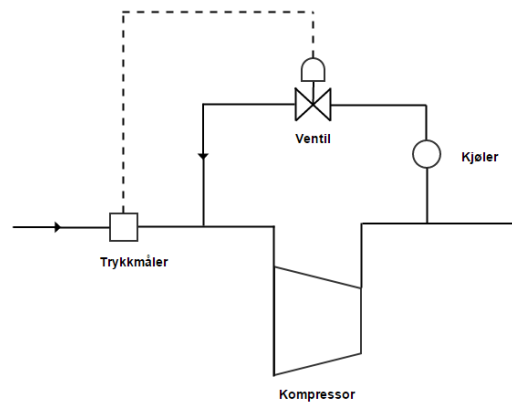
Løftehøyde

Energien en kompressor produserer i form av trykk uttrykkes gjerne som løftehøyde (eng. head). For kompressible medier er løftehøyde et ikke-fysisk begrep som angir høyden av en tenkt søyle av gassen som komprimeres. I bunnen av denne søylen vil trykket være tilsvarende den trykkøkningen som oppnås over kompressoren [13]. Løftehøyden kan angis både i meter og kJ/kg.

Tilbakestrømning

For at kompressoren skal oppnå trykkøkning må strømmingen jobbe mot et mottrykk. Dersom dette mottrykket blir for stort eller strømmingen gjennom kompressoren blir for liten, vil man få en reversering av gasstrømmen [13]. Tilbakestrømning gir et kraftig trykksjokk gjennom systemet, og er spesielt ødeleggende for tetninger og lager [8].

For å hindre tilbakestrømning er sentrifugalkompressoren utstyrt med en anti-surge ventil. Ventilen åpnes når trykket blir for lavt oppstrøms, og sender deler av gasstrømmen tilbake til innløpet av kompressoren for å øke strømningsraten og sørge for at trykket blir høyere ved uttaket av kompressoren (se Figur 2).

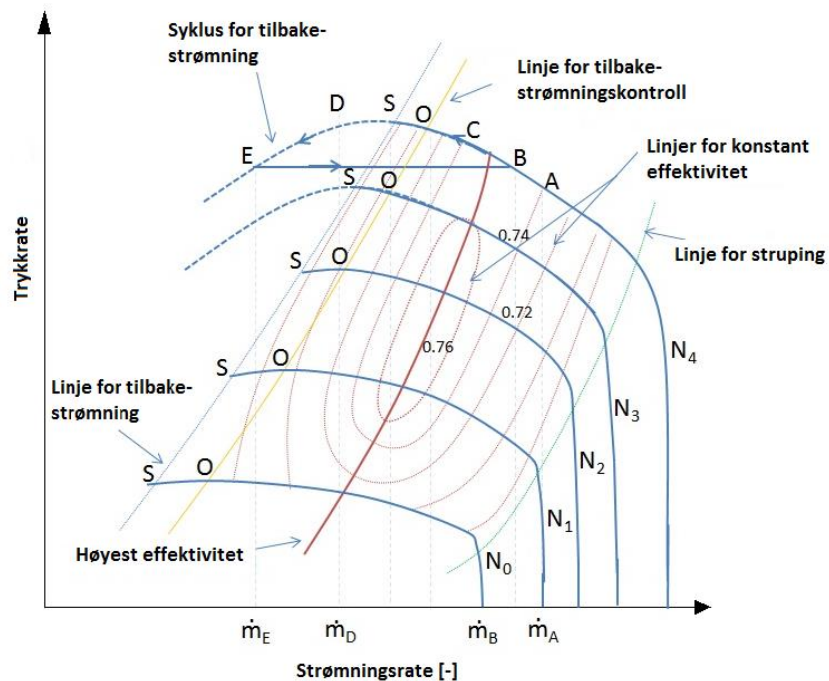

Figur 2: Prinsipp anti-surge ventil

Struping

Når volumraten er høy og hastigheten på gassen blir lik den lokale lydshastigheten til gassen, oppstår struping (eng. choking). Når dette punktet er nådd vil det ikke lenger være mulig å øke gassens hastighet [8].

Tilbakestrømning og struping er to strømningsgrenser som setter begrensninger for driften av en sentrifugalkompressor. Figur 3 illustrerer typiske operasjonskurver hvor tilbakestrømning og struping er indikert.

Figur 3: Operasjonskurver for kompressor [14]

Virkningsgrad

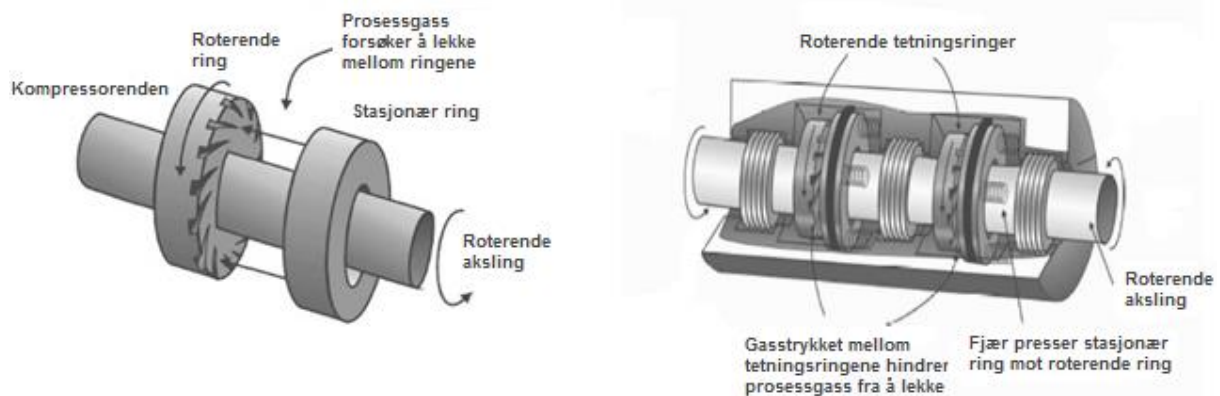
Ved valg av kompressortype og størrelse vil volumstrøm, løftehøyde og utløpstrykket være de viktigste parameterne å ta hensyn til. Den minste kompressortypen som klarer å levere kapasiteten vil som regel gi den beste virkningsgraden [13].

2.2. TØRRGASSTETNINGER

Tørrgasstetninger (eng. dry gas seal) har de siste 20 årene vært å foretrekke framfor tradisjonelle oljetetninger, både av økonomiske og miljømessige hensyn. Som det ble nevnt i innledningen, er over 80 % av dagens sentrifugalkompressorer utstyrt med tørrgasstetninger [1]. En mer detaljert forklaring rundt denne typen tetninger, vil videre bli presentert.

2.2.1. Prinsipp

Tørrgasstetninger benytter gass som tetningsmedium, hovedsakelig prosessgass fra uttaket av kompressoren. Gasslekkasjen kontrolleres av et lite, selvregulerende mellomrom som skapes av en roterende og en stasjonær tetningsring [15], som illustrert til venstre i Figur 4. Mellomrommet oppstår som et resultat av motarbeidende krefter. Når akslingen roterer vil hydrodynamiske krefter genereres av gass som ledes via innrissede spor i den roterende ringens overflate. De motsatt rettede kreftene, med høytrykksgass som ledes mellom ringene og fjærkraften som presser ringene sammen, skaper et lite mellomrom mellom tetningene hvor svært lite gass kan lekke. Når akslingen ikke roterer vil den stasjonære tetningsringen presses mot den roterende ringen på grunn av fjærkrefter (se Figur 4) [2].

Figur 4: Prinsipp tørrgasstetninger [2]

Figur 4 viser det vanligste oppsettet for tørrgasstetninger. Oppsettet består av en primærtetning og en sekundærtetning. Sistnevnte fungerer som støtte dersom primærtetningen skulle svikte. Doble motsatte tetninger er et alternativt oppsett, hvor to sett av tørrgasstetninger er vendt mot hverandre. Disse er vanlig dersom prosessgassen ikke egner seg som tetningsmedium [15]. En mer detaljert illustrasjon av tørrgasstetningene er å finne i Figur 7.

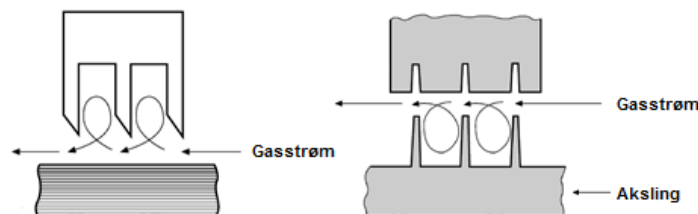
2.2.2. System for tørrgasstetninger

For å forme et komplett tetningssystem kombineres tørrgasstetningene med andre tetninger og eksterne hjelpesystem [16]. Som vist i Figur 7 består systemet av primær-, sekundær- og barrieretetning, labyrinttetninger, samt en rekke hjelpesystemer. Disse vil bli nærmere forklart i de påfølgende avsnittene.

Barrieretetning

Barrieretetningen er plassert etter primær- og sekundærtetningen, og har til hensikt å hindre at smøreolje fra lager trenger inn i tetningssystemet (se Figur 7). Tradisjonelt benyttes labyrinttetninger i kombinasjon med tørrgasstetninger.

Labyrinttetninger benyttes hvor det varieres mellom lavt til moderat trykk og hvor relative høye lekkasjerater er akseptabelt. Tetningene er bygd opp av et gitt antall tenner jevnt fordelt med åpninger mellom hver tann. To mulige utforminger er illustrert i Figur 5.

Figur 5: Labyrinttetninger [15]

Strømningen langs akslingen begrenses ved at gassen ekspanderer i åpningene mellom tennene. Lekkasjeraten er proporsjonal med størrelsen på åpningene, altså kan strømningen av gass reduseres ved å minimere disse åpningene.

Labyrinttetninger er også plassert mellom tørrgasstetningene og kompressorhuset, mellom primærtetningen og sekundærtetningen, og i barrieretetningen (se Figur 7). Disse benyttes for å regulere og styre gasstrømmen innad i tetningssystemet.

Hjelpesystemer

Hjelpesystemer skal sørge for at en jevn strøm av tørr og ren tettegass. Et typisk hjelpesystem for tørrgasstetninger består av filter, reguleringskomponenter og instrumentering [15].

Det eksisterer to systemer for å kontrollere strømning av tettegass – differensialtrykk (DP-system) eller strømningskontroll [1]. Ved bruk av DP-system benyttes en forhåndsbestemt trykkverdi over tetningens referansetrykk. Trykket kontrolleres ved hjelp av kontrollventiler.

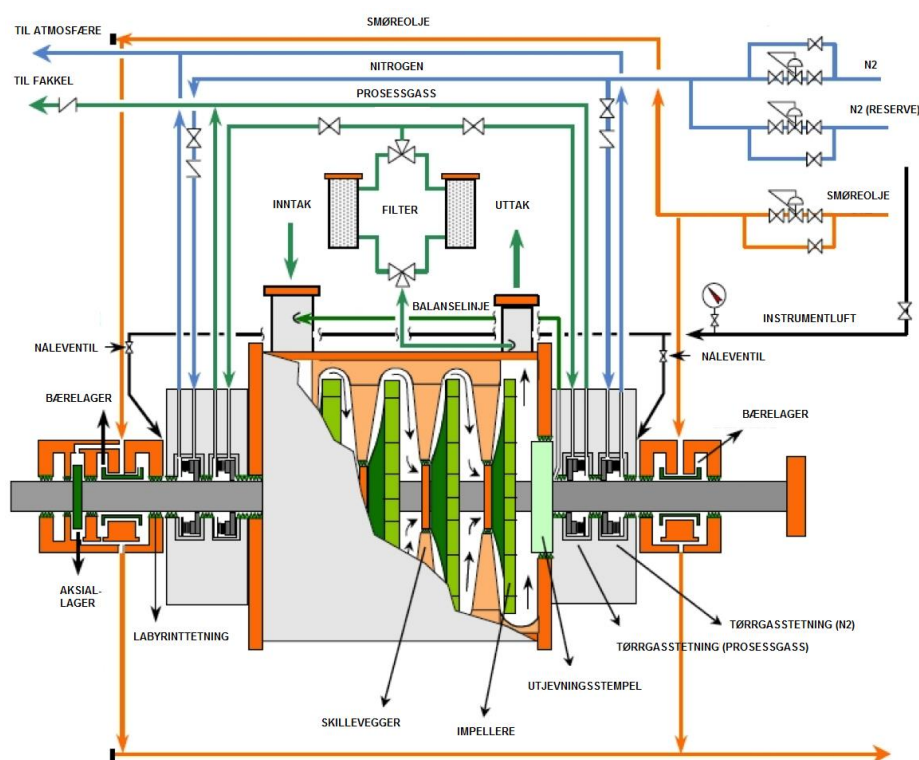
Ved bruk av strømningskontroll leveres trykket med en jevn strøm gjennom åpninger oppstrøms for tetningen. Åpningen kan reguleres av en enkel nåleventil, eller ved hjelp av kontrollventiler som måler differensialtrykket på hver side av åpningen.

Primærtetningen forsynes med prosessgass som hentes ut fra uttaket av kompressoren. Gassen filtreres og injiseres i første og indre del av tetningssystemet som illustrert i Figur 7 (grønn linje). I tilfeller hvor prosessgassen er ekstremt giftig eller skitten, kan

ekstern gass benyttes. For tetningsgass som har en økt tendens til å kondensere, kreves ytterligere behandling av gassen. To-steps-filter, væskeutskiller og mekaniske separatore er eksempler på instrument som kan benyttes for å håndtere væskedannelse [15].

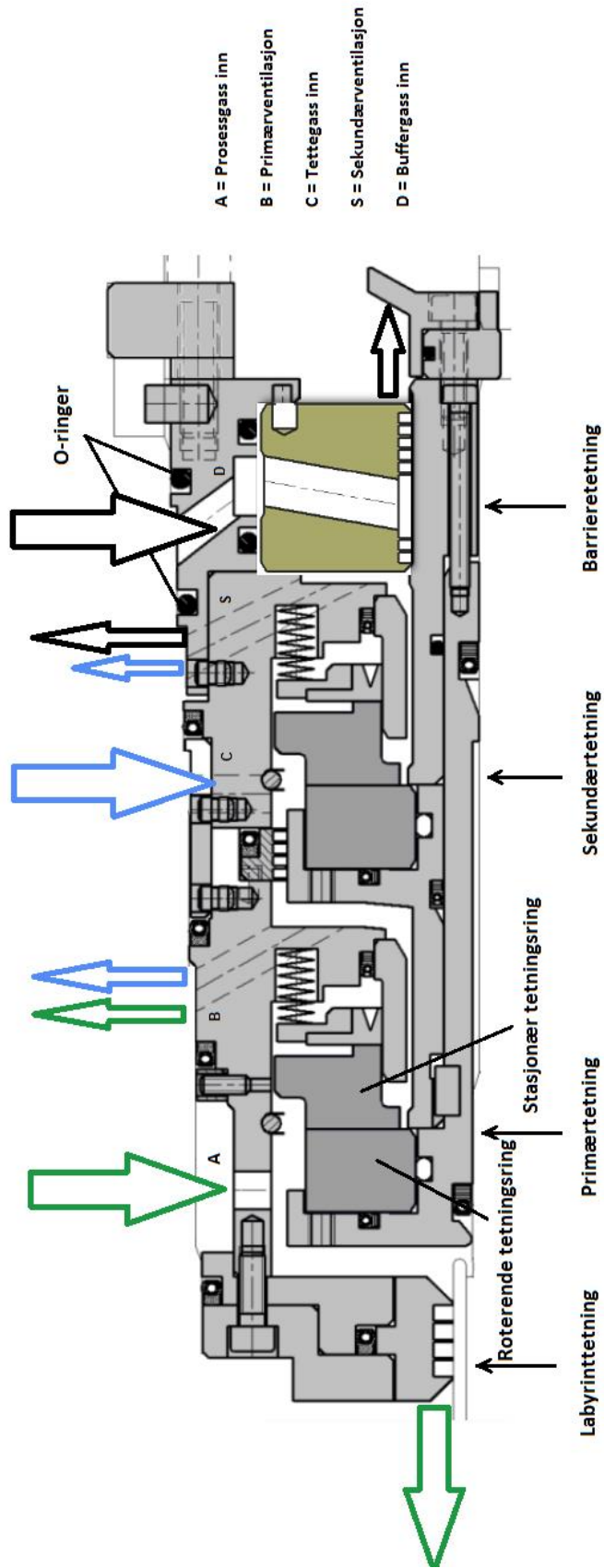
Sekundærtetningen forsynes med ekstern tettegass (blå linje i Figur 7). Normalt vil dette være nitrogen. Nitrogen finnes naturlig i luften og vil ikke gjøre skade på selve prosessen. Ventiler og trykkmålere skal sørge for at strømmingen reguleres.

Nitrogen kan også benyttes som tettegass for barrieretetningene, et annet alternativ er bruk av luft. Gassen som benyttes for barrieretetningen vil heretter omtales som buffergass. Dette for å skille mellom tettegassen som går inn på tørrgasstetningene (primær- og sekundærtetning) og tettegassen inn på barrieretetningen.

Figur 6: Gasskompressor med hjelpegasystem [12]

En trykksatt gass vil alltid velge den letteste vei gjennom et system [17]. Av den grunn vil om lag 90 % av gassen som sendes inn på primærtetningen bevege seg over den innvendige labyrinttetningen og tilbake inn i kompressoren. De resterende 10 % vil bevege seg mellom den roterende- og stasjonære tetningsflaten, og videre mot primærventilasjon og sekundærtetningen. 90 % av de resterende 10 % fra primærdelen vil forsvinne ut primærventilasjonen. Det samme prinsippet vil også gjelde for sekundærtetningen. For barrieretetningen vil buffergassen ledes over labyrinttetningen med færrest tenner, som utgjør den letteste vei. Gasstrømningen gjennom tetningssystemet er illustrert i Figur 7.

Figur 7: Tørrgasstetning [19]

2.2.3. Identifisering av feil og årsaker

Feil på tetningsutstyr utgjør 69 % av årsakene til at roterende utstyr svikter [3]. I de neste avsnittene vil feil og årsaker presenteres, og som videre benyttes i analysen av utstyret.

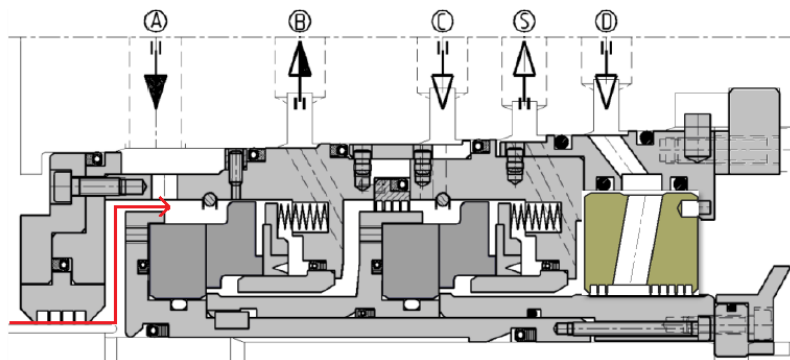
Kontaminering av tettegass

I følge Stahley [1] vil 80 % av tetningene svikte før tiden på grunn av kontaminering. Åpningen som skapes mellom den stasjonære og roterende tetningsringen ligger vanligvis på 3-4 mikrometer. Dersom fremmedpartikler trenger inn mellom disse to delene, vil det oppstå en økning i skjærkrefter mellom tetningsringene, som bidrar til overoppheting og i verste fall resulterer i mekanisk tetningssvikt.

Det er tre hovedkilder til kontaminering av tettegass:

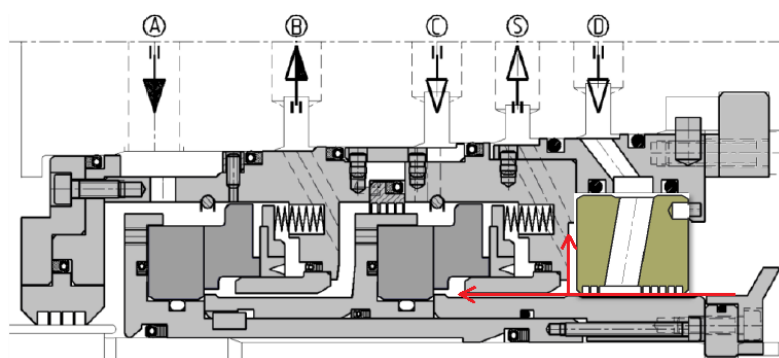
- Prosessgass (fra indre del eller høytrykksiden av tetningen)
- Smøreolje fra lager (fra ytre del eller lavtrykksiden av tetningen)
- Tettegassen selv (ved injisering i tetningene)

Kontaminering fra *prosessgass* kan oppstå dersom gasstrykket på tettegassen ikke har tilstrekkelig trykk til å overgå referansetrykket, og tilbakestrømning inntreffer. Dette gjør at gass kommer i direkte kontakt med tetningsringenes overflater (se Figur 8). Dersom denne gassen er forurenset vil dette gjøre skade på tetningene.

Figur 8: Kontaminering fra prosessgass

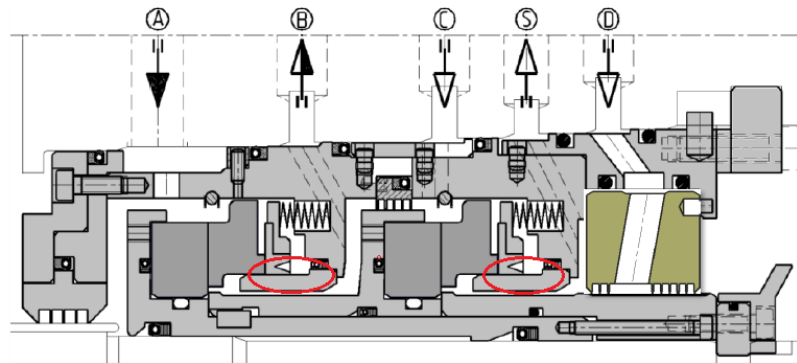
Smøreolje som benyttes for lager kan kontaminere systemet dersom smøreoljen trenger gjennom barrieretetningene. Typisk for barrieretetninger er å benytte luft eller nitrogen som buffergass for å holde tett mellom tetningssystemet og smøreoljen. Dersom trykket på buffergassen ikke er tilstrekkelig vil det kunne oppstå lekkasje av smøreolje i feil retning og inn i tetningssystemet (se Figur 9).

Figur 9: Kontaminering fra smøreolje

Kvaliteten på *tettegassen* må være tilstrekkelig for å unngå skade på tetningssystemet. Prosessgassen som trekkes ut fra uttaket å sendes inn i tetningssystemet må være tørr og filtrert i henhold til fastsatte krav. Filtreringsgraden bør ligge på 1-3 mikrometer. Den fine filtreringsgraden vil gjøre filteret sensitiv for skade under montering, samt lave temperaturer. Koalescerfilter, som skiller ut vannpartikler, eller dreneringsventiler bør også være en del av filtreringssystemet for å hindre at væske slipper gjennom [18].

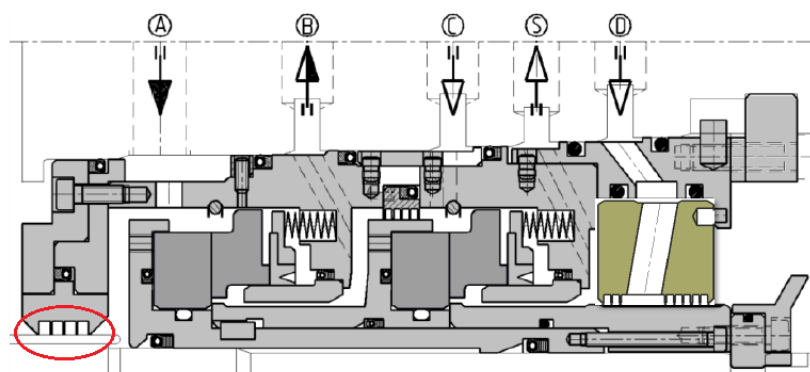
Fremmedpartikler kan også legge seg på flaten som den fjærbelastede tetningsringen glir på [19] (se Figur 10). Partiklene vil kunne hindre bevegelse og redusere mellomrommet mellom tetningsringene, og dermed også påvirke tetningsevnen.

Figur 10: Kontaminering fra tettegass

Slitasje på labyrinttetninger

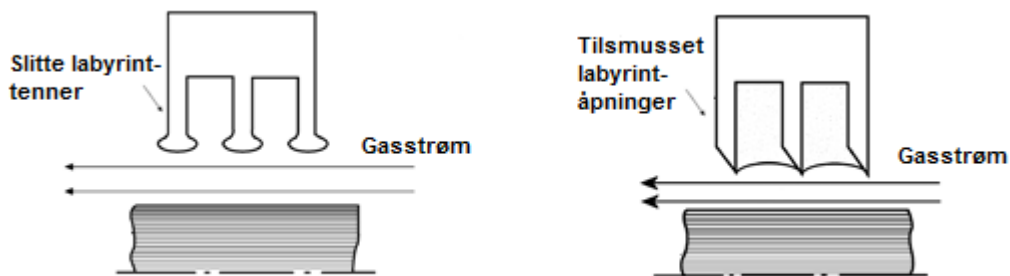
Labyrinttetninger er utsatt for slitasje og må skiftes ut med jevne mellomrom. Dersom prosessgassen er korrosiv, benyttes rustfritt stål. Ved bruk av dette materialet må klarering mellom tetningen og akslingen være stor nok for å unngå kontaktskade ved høye rotorvibrasjoner. Dersom det ikke stilles krav til materialet, kan mykere metall (aluminium eller bronse) benyttes for å redusere klareringen. Slitasje vil likevel kunne forekomme.

Figur 11: Slitasje på labyrinttetning

Når tetningene slites mot akslingen oppstår det en «mushrooming»-effekt (se Figur 12) som bidrar til økt klarering og gjennomstrømningen av gass. Når gjennomstrømningen øker over labyrinttetningene (se Figur 11) vil dette føre til at også mindre gass strømmer over tetningsflatene.

Økt gjennomstrømning av gass vil også kunne forekomme dersom labyrintåpningene tilsmusses (se Figur 12). Dette reduserer turbulensen som forårsaker en økning av gasstrøm mellom tetning og aksling. [15]

Figur 12: Slitasje og tilsmussing av labyrinttetninger

Kontakt mellom tetningsflater

Kontakt mellom den stasjonære og roterende tetningsringen oppstår dersom det ikke produseres tilstrekkelig løft som skaper selve separasjonen. Når flatene kommer i kontakt med hverandre vil det slipe ned de innrissede sporene i den roterende ringen, som er med på å skape det hydrodynamiske løftet (se Figur 13). Separasjonen av flatene skjer normalt når akslingen har en hastighet rundt 2 m/s [20]. Hastigheter lavere enn dette vil kunne føre til kontaktskade mellom tetningsflatene.

Figur 13: Roterende tetningsring [21]

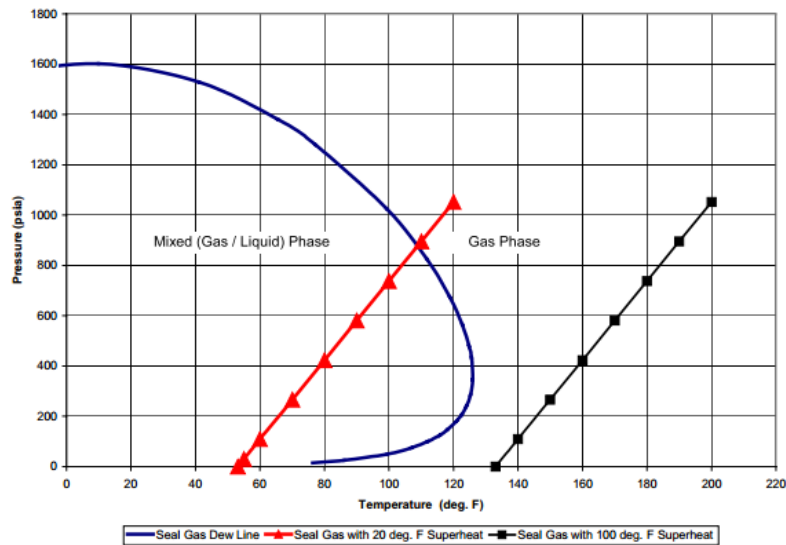
Ved filterfeil vil partikler kunne trenge inn i tetningssystemet og legge seg mellom tetningsflatene. Gnissninger og kontaktskade mellom flatene vil da kunne oppstå. Kontaktskader forekommer også ved installering av tetningskomponenter.

Væskedannelse i systemet

Risikoen for væskedannelse i systemet er gjeldende ved temperaturforandringer på prosessgassen. Avtagende temperatur skjer som en følge av trykkfallet som oppstår når gassen strømmer over ventiler, åpninger og andre hindringer. Denne effekten kalles Joule-Thomson-effekt, og et typisk fasediagram for dette er illustrert i Figur 14 [22].

Det fasediagrammet viser sammenhengen mellom trykk og temperatur, og hvordan gassen kan bevege seg inn i området hvor en får blanding mellom gass og væske.

Figur 14: Typisk fasediagram for tettegass [21]

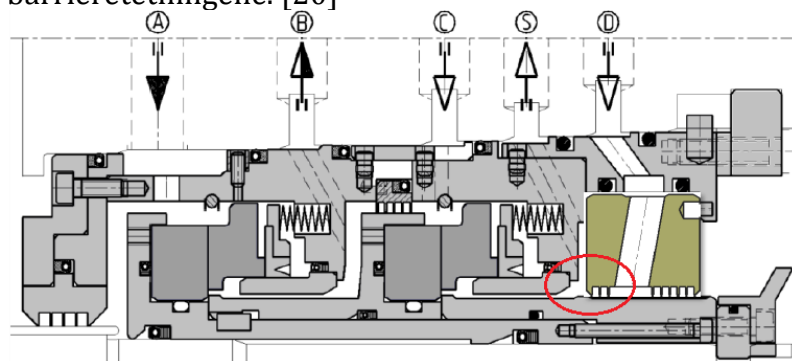
Væske i tørrgasssystemet vil kunne føre til korrosjon av tetningskomponenter. Faren med korrosjon er hovedsakelig at det kan skape stressansamlinger som videre kan resultere i brister i tetningskomponentene [16].

Forskyvning av tetningsflater

Med tiden vil fjærtrykket på den stasjonære tetningsringen kunne forandre seg [17]. Dette skal normalt ikke skje, men dersom fjæren er feildimensjonert for trykket den skal motstå, vil den med tiden kunne svekkes [12]. Ujevnt fjærtrykk vil forskyve tetningsringen slik at denne ikke lenger er parallell med den roterende tetningsringen. En konsekvens av dette vil være økt gjennomstrømming av gass over tetningsflatene.

Separasjon av fluider

Som tidligere nevnt i 2.2.2, vil barrieretetningene sørge for at smøreolje og gass ikke kommer i kontakt med hverandre. For noen tetningssystem vil det være oljeutskillerer montert for å fange og drenere overflødig smøreolje. Feil på disse oljeutskillerne vil kunne påvirke trykket i området rundt barrieretetningene og olje vil kunne trenge inn (se Figur 15). Dersom denne oljen forblir i dette området over lengre tid, vil det omsider føre til svikt av barrieretetningene. [20]

Figur 15: Separasjon av fluider

I tilfeller hvor segmentert karbonring benyttes i barrieretetningene vil duggpunktet på nitrogenet (buffergassen) kunne skape problemer for karbonringene [19]. Med duggpunkt menes det den temperaturen en gassmengde må avkjøles til (ved konstant trykk) for at vanddamp skal kondensere til vann [24]. Grunnen til problemene er at karbonringene er i kontakt med akslingen og har behov for den fuktigheten som er til stede i nitrogenet. Dersom duggpunktet på nitrogenet kommer under $- 50\text{ }^{\circ}\text{C}$ ved atmosfærisk trykk, vil denne gassen bli for tørr til å kunne benyttes i kombinasjon med denne typen karbonringer [19].

2.2.4. Når problemer oppstår

Under dette punktet vil de identifiserte feilene settes i sammenheng med ulike operasjonstilstander.

Oppstart

Utilstrekkelig trykk på prosessgassen er det største problemet ved oppstart av kompressoren. Dersom uttakstrykket ikke overgår referansetrykket til kompressoren vil dette føre til en reversering av gasstrømmen (se Figur 8). Ufiltrert gass vil lekke over labyrinttetningen og videre inn i tetningssystemet.

Ved oppstart vil det også være fare for vibrasjoner av akslingen. Vibrasjoner oppstår for enkelte turtallsområder, og kan føre til slitasje av labyrinttetningene som nevnt i kapittel 2.2.3.

Usammenhengende kjøring

Usammenhengende kjøring og kjøring av kompressoren på redusert effekt er ingen optimal operasjonstilstand. Når utstyret ikke går får full effekt vil dette resultere for lav trykkstigning til å opprettholde tilstrekkelig trykk inn tetningene [21]. Det samme vil også gjelde for usammenhengende kjøring i forbindelse med stans og oppstart. I følge Health & Safety Executive [16] vil antall start og stopp øke sannsynligheten for tetningsproblemer betraktelig, både med tanke på kontaminering og generell slitasje av tetningskomponenter.

Stasjonær tilstand

Når kompressoren stoppes og blir stående i stasjonær tilstand, vil temperaturen på gassen synke. Dette vil få en rekke følger for tetningssystemet. Risikoen for blant annet kondensering vil være større ved igangsetting etter en slik stans. Det vil også være fare for at det utskilles partikler i gassen som følge av temperatur- og trykkforandring.

Ved tap av trykk på buffergass inn på barrieretetningene under denne tilstanden, vil være risiko for å kontaminere tetningskomponenter med smøreolje [21]. Når kompressoren står i stasjonær tilstand er det viktig at tilførselen av smøreolje er kuttet, da smøreoljen ikke lenger møter noen motstand i barrieretetningene.

Avbrutte operasjoner

Kompressoren blir utsatt for store eksterne krefter når krafttilførselen kuttes. Ved kraftbortfall kreves umiddelbar nedstenging, som kan frembringe uønsket bevegelse og vibrasjoner [25]. Spesielt når utstyret går med høy last vil påkjenningene være store for komponentene. Kontaktskade mellom tetningsflater og slitasje av labyrinttenner vil være utsatte områder.

Ved uforutsette nedstenginger vil trykket som er nødvendig for å opprettholde en positiv strømningsinn på tetningene, forsvinne. Som nevnt under *oppstart*, vil ufiltrert gass kunne lekk inn i tetningssystemet (se Figur 8).

Nedkjøring

Ved overhalling må kompressoren tømmes helt for prosessgass. For å oppnå dette spyles kompressoren med nitrogen etter nedkjøring. Denne prosessen kan føre til at smuss og partikler fra kompressoren trenger inn i tetningssystemet [17]. Urenheter fra nitrogengassen som benyttes til spyling, kan også kontaminere tetningene.

På lik linje med oppkjøring vil utilstrekkelig trykk på prosessgassen og vibrasjoner være et problem også ved nedkjøring av kompressoren.

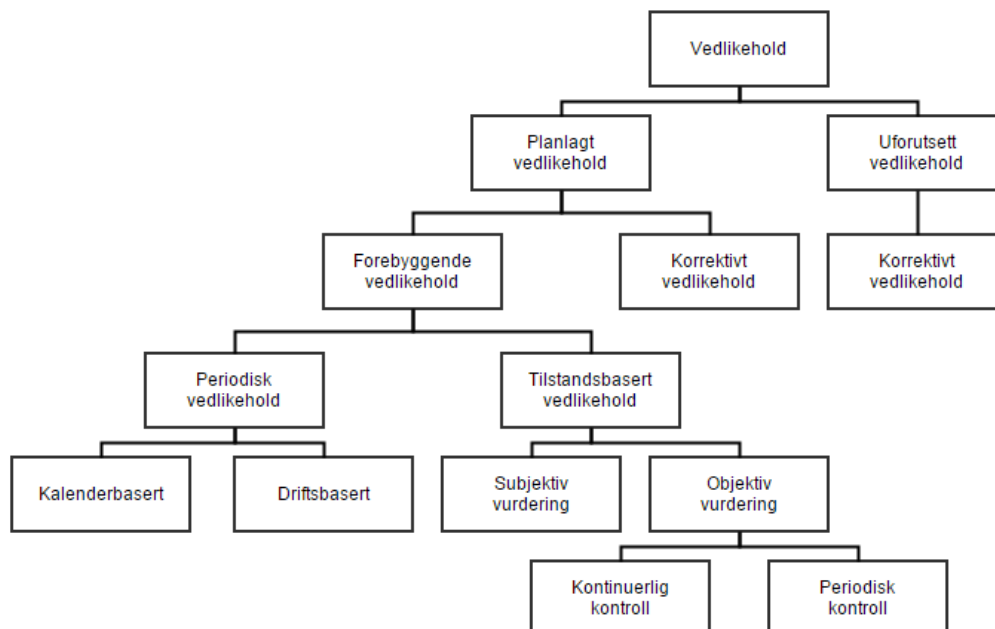
2.3. VEDLIKEHOLDSSTYRING

Utviklingen innenfor de fleste industrier i dag går i retning av stadig mer kapitalintensive og teknisk komplekse anlegg [26]. Driftsstans av denne typen anlegg kan resultere i store kostnadstap, noe som gjør det viktig med høy driftssikkerhet på utstyret som benyttes. Vedlikeholdet av utstyret spiller en viktig rolle i målet om å oppnå dette. Norsk Standard [5] definerer *vedlikehold* som kombinasjonen av alle tekniske og administrative aktiviteter som har til hensikt å opprettholde eller gjenvinne en tilstand som gjør en enhet i stand til å utføre en krevd funksjon. Generelt vil vedlikeholdet og hvordan dette styres, påvirke totaløkonomien for et anlegg. I de neste avsnittene vil derfor ulike vedlikeholdsteknikker og strategier presenteres.

2.3.1. Vedlikehold før og nå

Det har de siste tiårene skjedd en stor utvikling innenfor vedlikehold. Ifølge Moubroy [27], kan utviklingen deles inn i tre generasjoner. Gjennom den første generasjonen var det lite fokus på systematisk vedlikehold. Utstyret på den tiden var enkelt og pålitelig, noe som gjorde det lett å reparere når det omsider feilet. Andre generasjons vedlikehold strakk seg fra andre verdenskrig til midten av 1970-årene. I denne perioden kom nedetid i fokus, og som en følge av dette ble forebyggende vedlikehold introdusert. Dette resulterte i økte vedlikeholdskostnader som videre førte til utvikling og bruk av vedlikeholdsplanlegging og kontrollsystemer. På midten av 70-tallet ble det et større behov for pålitelighet, tilgjengelighet, kostnadseffektivitet og økt levetid på utstyr. Tilstandsovervåkning, feilanalyser og risikostudier er teknikker preger den tredje generasjonen vedlikehold.

Tradisjonelt utføres vedlikehold i dag planlagt eller uforutsett. Uforutsett vedlikehold omtales gjerne som korrektiv vedlikehold, og genereres først når en feil inntreffer.

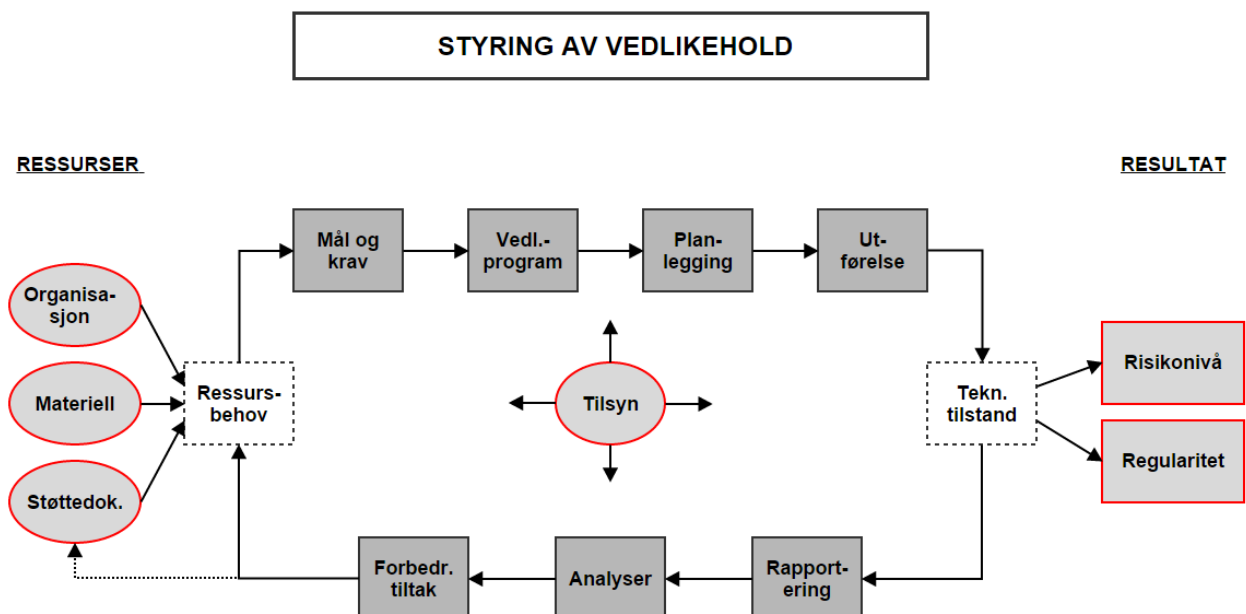
Figur 16: Vedlikeholdsmetoder

Planlagt vedlikehold kan utføres både korrektivt og forebyggende. Her er det da snakk om hvilken strategi en velger å benytte. I det planlagte tilfellet vil korrektivt vedlikehold gjøres som en konsekvent handling ved å la utstyret kjøres til det feiler.

Forebyggende vedlikehold utføres enten periodisk eller tilstandsbasert. Det periodiske vedlikeholdet har et fastsatt intervall som avgjør når vedlikeholdet skal utføres. Antall driftstimer eller tiden utstyret har vært i operasjon, er to måter å fastsette vedlikeholdsintervallet etter. Tilstandsbasert vedlikehold utføres basert på utstyrets tilstand, og vil bli forklart i mer detalj i kapittel 2.3.4. De ulike vedlikeholdsmetodene er illustrert i Figur 16.

2.3.2. Styringsmodeller

Som det er blitt sett på til nå er vedlikehold et område i kontinuerlig utvikling, som tilpasses behovene etter hvert som ny teknologi, metoder og konsepter dukker opp. Selve vedlikeholdsstyringen omfatter alle vedlikeholdsaktiviteter som fastsetter vedlikeholdsmålene, strategiene og ansvar, og implementerer dem gjennom tiltak som vedlikeholdsplanlegging, vedlikeholdskontroll og tilsyn, og forbedring av metoder i organisasjonen, inkludert økonomiske aspekter [7]. Det eksisterer en rekke styringsmodeller som sikrer at disse aktivitetene dekkes. Innenfor petroleumsvirksomheten er styringssløyfa (se Figur 17), utviklet av Oljedirektoratet, den mest kjente.

Figur 17: Styringssløyfa [28]

Styringssløyfa oppsto som et resultat av prosjektet «Basisstudie vedlikeholdsstyring» utført av Oljedirektoratet høsten 1996 [28]. Hensikten med prosjektet var å utvikle en metode for aktuelle selskaper for å gjøre en systematisk og helhetlig vurdering av eget vedlikeholdssystem. Oljedirektoratet så behovet for å heve kvaliteten på styring av sikkerhetsrelatert vedlikehold, og tydeliggjøre hvilke forventninger og krav en har innenfor dette området.

En forklaring av elementene i styringsmodellen finner vi i NORSOK-standard Z-008. NORSOK-standarder er utviklet av norsk petroleumsindustri for å sikre tilfredsstillende sikkerhet, verdiskapning og kostnadseffektivitet for utbygging og drift i petroleumsindustrien. Disse standardene er ment å erstatte oljeselskapenes spesifikasjoner og benyttes som referanser i myndighetenes regelverk [29].

I følge NORSOK [29] skal elementene i styringsløyfen dekke følgende:

Mål og krav: Mål og krav som er realiserbart for organisasjonen skal etableres. Vedlikeholdsstrategier bør være definert for verdifullt utstyr og eiendeler. Målene bør ha fokus på

- Risiko, produksjon og kostnader.
- Krav fra reguleringer og forskrifter.
- Anleggets tekniske tilstand med spesielt fokus på sikkerhetssystemer og kritiske prosesser.
- Forbedring av den generelle vedlikeholdsprosessen.

Vedlikeholdsprogram: For å etablere et vedlikeholdsprogram skal feil og feilårsaker som har betydning for sikkerhet og produksjon identifiseres og risikoen kartlegges. Vedlikeholdsprogrammet skal inkludere vedlikeholdsintervall og skriftlige prosedyrer for å opprettholde, teste og behandle de forskjellige komponentene innenfor anlegget.

Planlegging: En vedlikeholdsplan er et strukturert oppsett som inkluderer aktiviteter, prosedyrer, ressurser og tidspunktet for når vedlikeholdet skal utføres. Budsjettering, langtidsplanlegging, korttidsplanlegging og prioritering inkluderes under dette elementet.

Utførelse: Utførelse inkluderer forberedelser, arbeidstillatelser, utføring av arbeidet og rapportering av informasjon til arbeidsordren. Vedlikeholdsaktivitetene skal utføres sikkert og kostnadseffektivt. For å oppnå kontinuerlig forbedring bør systemet og utstyrets tilstand rapporteres både før og etter vedlikehold er utført. Prioritering av utstyr baserer seg på risikovurderinger.

Rapportering: Dette elementet inkluderer innsamling og kvalitetssikring av vedlikeholdsdata, samt fremstilling av dette til aktuelle vedlikeholdsavdelinger i form av definerte indikatorer.

Analyser og tiltak: Analyser av historiske vedlikeholdsdata og uønskede hendelser relatert til vedlikehold. Eksempler på dette kan være trendanalyser og rotårsaksanalyser. Informasjonen man får fra analysene bør evalueres og passende tiltak innføres.

For å dekke disse elementene er man avhengig av tilgang på ressurser. Organisasjon (mennesker), materiell (utstyr, reservedeler, etc) og dokumentasjon (vedlikeholdsdata, beskrivelser, etc.) utgjør disse ressursene.

Det er viktig at alle elementene i styringssløyfen er til stede for å få en lukket sløyfe, og dermed et velfungerende vedlikehold. Resultatet blir et akseptabelt risikonivå og økt tilgjengelighet for anlegget.

2.3.3. Valg av vedlikeholdsstrategi

Som tidligere nevnt er vedlikehold aktivitetene som gjøres for å opprettholde eller gjenvinne en tilstand for at enheten skal utføre sin funksjon. Måten dette gjøres på vil være avhengig av hvilken vedlikeholdsstrategi som velges.

Pålitelighetsbasert vedlikehold

Pålitelighetsbasert vedlikehold (eng. Reliability-centered Maintenance - RCM) er en metode som kan brukes for å fastslå hvilken vedlikeholdsstrategi som bør benyttes for det aktuelle utstyret. Metoden har fokus på å bevare funksjonen til det tekniske utstyret [27].

RCM baserer seg på en forholdsvis enkel metodikk, hvor syv spørsmål må besvares og dokumenteres for utstyret:

1. Hva er funksjonen til utstyret?
2. På hvilke måter kan dens funksjon slutte å fungere?
3. Hva er årsaken til funksjonsfeil?
4. Hva skjer ved hver funksjonsfeil?
5. Hva er konsekvensen ved hver funksjonsfeil?
6. Hva kan gjøres for å forutsi eller forhindre hver funksjonsfeil?
7. Hva kan gjøres dersom det ikke eksisterer passende preventive tiltak?

Ved å besvare disse spørsmålene vil en få oversikt over hvordan utstyret feiler og konsekvensene ved slike feil. Basert på dette kan vedlikehold for å forhindre og forebygge feil velges, og optimal vedlikeholdsstrategi utarbeides.

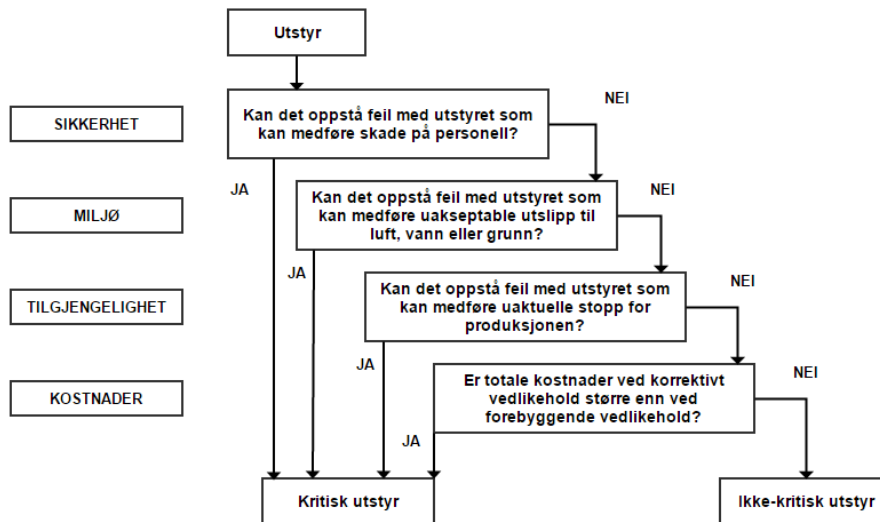
Bye [6] deler RCM-konseptet inn i fire separate aktiviteter for å besvare de syv spørsmålene. En kort innføring i disse aktivitetene vil videre presenteres.

Funksjonsanalyse

I denne analysen kartlegges alle funksjonene til utstyret/systemet i et funksjonshierarki. Nedbrytingen av funksjoner skjer etter hovedfunksjon med tilhørende underfunksjoner. Dette gir en oversikt over hvilke funksjoner som forsvinner når en enhet feiler.

Feil- og kritikalitetsanalyse (FMECA)

Feilmoder og feilkonsekvenser for utstyret kartlegges ved å utføre denne analysen. Formålet er å se sammenhengen mellom feil og årsak/konsekvens for å skille mellom kritiske og mindre kritiske utstyrsfeil. Et enkelt konsekvensdiagram kan benyttes i kritikalitetsvurdering av det aktuelle utstyret (se Figur 18).

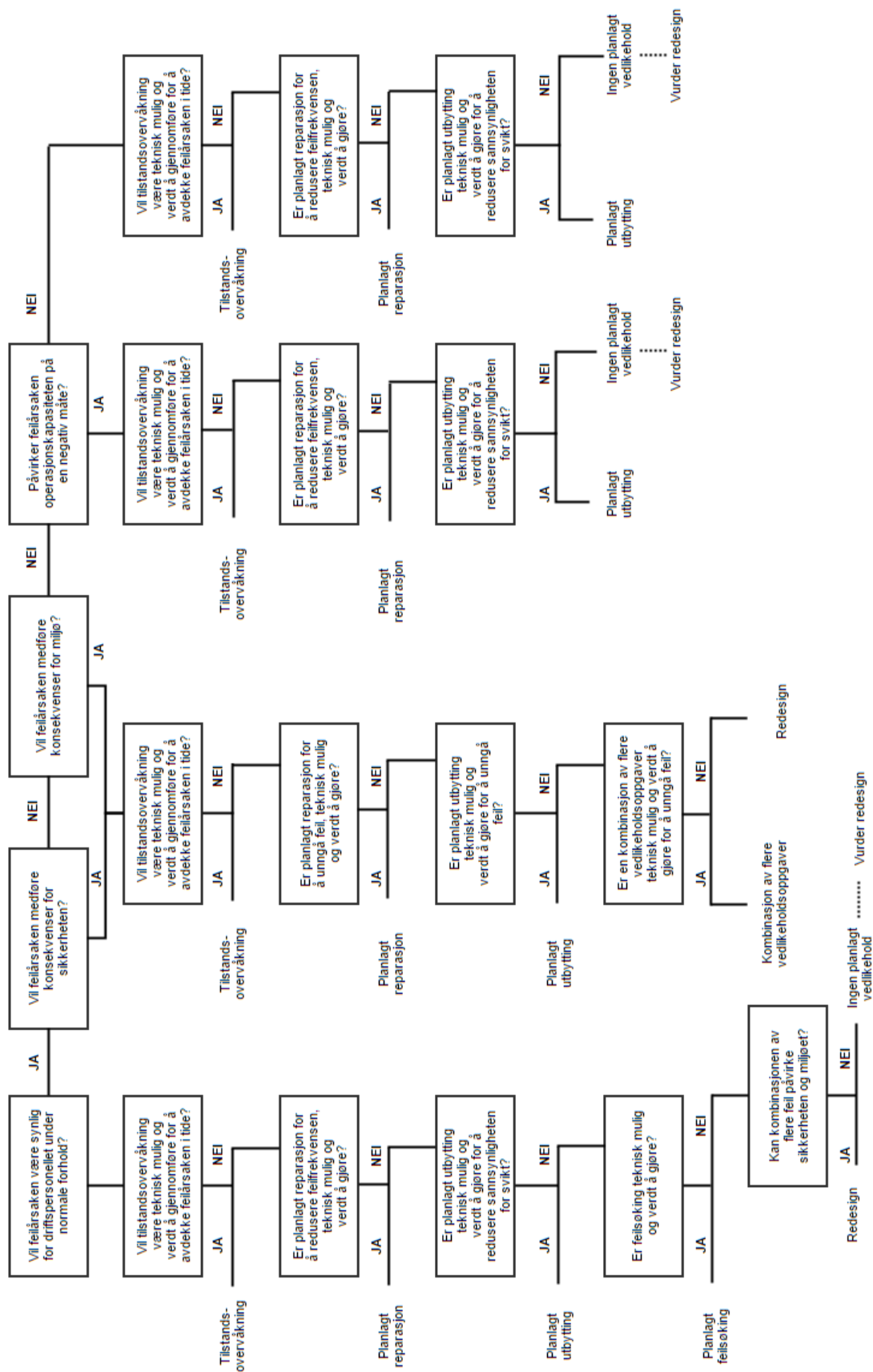
Figur 18: Kritikalitetsvurdering av vedlikeholdsenhet [6]

Identifikasjon av vedlikeholdsaktiviteter

Valg av vedlikeholdsstrategi kan man, i følge Moubray [27], komme fram til ved å benytte et beslutningstre (se Figur 19). Som vist i figuren på neste side, vil man ved å svare på spørsmål knyttet til feilårsaker, kunne komme fram til hvordan vedlikeholdet skal drives.

Kontinuerlig forbedring av vedlikeholdet

Behov for endringer identifiseres gjennom nevnte analyser og tilbakerapportering av utført vedlikehold.

Figur 19: RCM besluttingslogikk [27]

2.3.4. Tilstandsbasert vedlikehold

Tilstandsbasert vedlikehold er en metode som brukes for å redusere usikkerheten ved vedlikeholdsaktiviteter, og utføres basert på utstyrets tilstand [30]. Hensikten med metoden er ifølge Mobley [31]:

- å avgjøre om det er problemer med utstyret, hvor alvorlig det er og hvor lenge utstyret kan kjøres før det feiler
- å oppdage og identifisere problemer hos spesifikke komponenter i utstyret som svekkes og sette en diagnose på problemet

En slik måte å drive vedlikehold på gir en rekke fordeler. Dersom man baserer seg på planlagt vedlikehold, vil det være fare for at en velfungerende komponent skiftes ut. Ved tilstandsbasert vedlikehold unngår en dette, antall korrektive vedlikeholdsaksjoner reduseres og komponentens levetid vil kunne forlenges ved å utføre riktig vedlikehold til riktig tid [32].

En annen fordel med tilstandsbasert vedlikehold vil være muligheten til å planlegge vedlikeholdet med tanke på personell, reservedeler og optimalt vedlikeholdstidspunkt med hensyn på driften [32]. På denne måten kan en unngå unødig nedetid og produksjonstap.

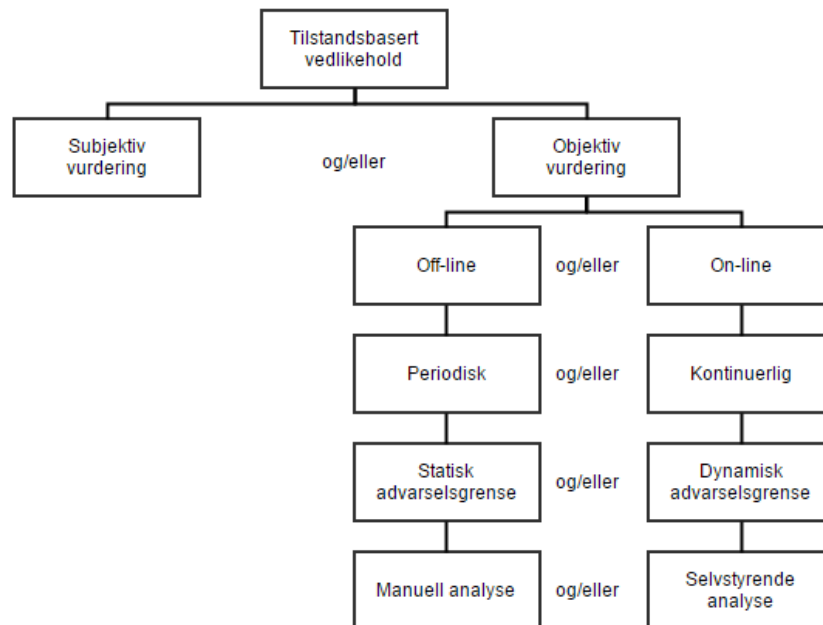
Sannsynligheten for havari reduseres, da kritiske feil tidlig kan oppdages og utbedres. For mange komponenter vil planlagt vedlikehold være utfordrende, da de ikke har et klart slitasjemønster. Generelt kan man si at tilstandsbasert vedlikehold er en vedlikeholdsstrategi som egner seg uansett sviktmønster så fremt det eksisterer en metode som kan oppdage potensielle feil tidsnok til at en vedlikeholdsaksjon kan utføres før svikt inntreffer [26].

En utfordring med tilstandsbasert vedlikehold kan være kostnadene knyttet til det å innføre vedlikeholdsstrategien. Forholdet mellom initiale kostnader til nødvendig måleutstyr, instrumentering og eventuelle endringer av utstyret, må veies mot den totale lønnsomheten med å innføre tilstandsbasert vedlikehold.

Overgangen til tilstandsbasert vedlikehold vil også kreve organisatoriske endringer, med tanke på hvordan vedlikeholdet utføres. Bearbeiding av observasjoner og måledata til kunnskap om utstyrets tilstand, krever god ekspertise og erfaring hos vedlikeholds-personellet.

Tilstandsbasert overvåkning

Overvåkning vil være sentralt ved tilstandsbasert vedlikehold. Overvåkning defineres som aktiviteten som utføres manuelt eller automatisk, med den hensikt å observere den faktiske tilstanden til en enhet [33]. Tilstandsovervåkning kan utføres på ulike teknologiske nivå og ulike tilnærminger. Dette er illustrert i Figur 20. Felles for disse er at overvåkningen utføres i operasjonstilstand.

Figur 20: Tilstandsbasert overvåkning [33]

Overvåkningsteknikkene kategoriseres etter symptomene de er designet for å oppdage [27]:

- Dynamiske vurderinger (vibrasjon, forflytning, o.l.)
- Fysiske vurderinger (brudd, slitasje, deformasjon, o.l.)
- Partikkelutslipp
- Kjemisk utslipp
- Temperaturforandring
- Elektrisk forandring (resistans, konduktivitet, o.l.)

Tilstandsbasert feildiagnostikk

Tilstandsbasert feildiagnostikk er en prosess som trigges når tilstanden på utstyret avviker fra sin forventede tilstand. Feildiagnostikk baserer seg på analyser av symptomatisk informasjon som avdekkes ved tilstandsbasert overvåkning og målinger [30].

Yam et.al [30] presenterer prediktive intelligente støttesystemer som kan benyttes i diagnostiseringen. Prinsippet bak et slikt system er å fungere som verktøy for beslutningstakeren, slik at avgjørelser knyttet til vedlikeholdsaksjoner blir mer effektive og virkningsfulle.

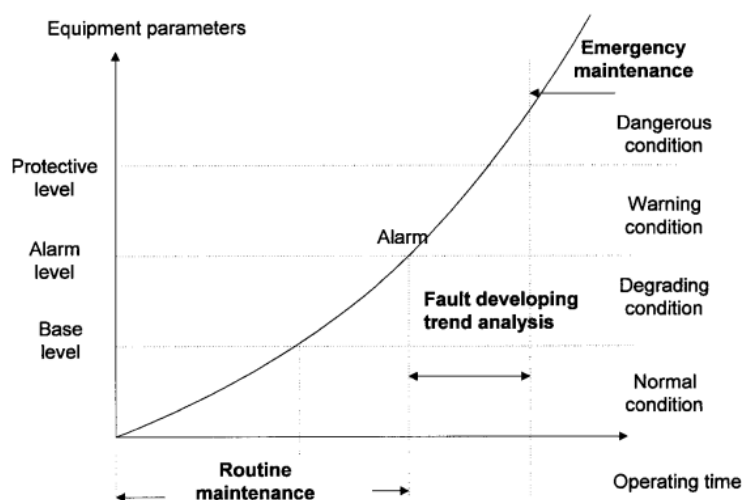
Det intelligente støttesystemet baserer seg på databehandling, og kan formes fra det helt enkle til et mer kompliserte og avansert datasystem. I feildiagnostikk kan systemene deles inn i tre kategorier [30]:

1. Regelbasert diagnosesystem
2. Situasjonsbasert diagnosesystem
3. Modellbasert diagnosesystem

Det regelbaserte diagnosesystemet er todelt, bestående av en database og en beslutningsmotor. Databasen består av regler som er lagret basert på kunnskapen om det aktuelle utstyret. Reglene er formet slik at en beslutning kan tas basert på den logiske setningen "HVIS en tilstand, SÅ en handling". Systemet oppdager og identifiserer begynnende feil som samsvarer med de reglene som er representert i databasen.

Situasjonsbasert diagnosesystem benytter tidligere vedlikeholdssituasjoner til å sammenligne og tolke tilstanden til utstyret. Historiske vedlikeholdsdata består av tidligere hendelser, feil og funksjonssvikt på utstyret som automatisk vil dukke opp dersom lignende hendelser inntreffer.

Et modellbasert diagnosesystem sammenligner utstyrets faktiske tilstand med en utstyrmodell for å forutsi feiltilstanden. Matematiske modeller, nevrale nettverk og logiske metoder er eksempler på teknikker som kan benyttes for å forme en slik utstyrmodell.

Figur 21: Vedlikeholdsanbefalinger basert på utstyrets tilstand [30]

Figur 21 illustrerer hvordan et slikt diagnosesystem kan brukes til å gi vedlikeholdsanbefalinger knyttet til utstyrets tilstand. Under normale forhold vil behovet for vedlikehold være lavt. Når utstyret svekkes og degradert tilstand avdekkes, vil det bli behov for å utføre trendanalyser som kan avdekke feilene og problemområder. Økt tilstandsovervåking eller svekkereduserende tiltak bør iverksettes for å unngå uønskede situasjoner. Alarmnivåer vil varsle operatører og vedlikeholdspersonell når utstyrparameterne avviker fra sin normalt tilstand. Resultater fra feildiagnostikken vil brukes for å planlegge og å iverksette passende vedlikeholdsaktiviteter.

3. METODE

Hensikten med dette kapitlet er å beskrive metoden som er benyttet for å analysere tetningsutstyret, hvordan analysen er utført og hvordan informasjonen er samlet inn.

3.1. FEILMODE SYMPTOMANALYSE

For å kunne drive tilstandsbasert vedlikehold på et utstyr er det viktig å ha kunnskap om hvordan utstyret feiler og de underliggende årsakene til dette. For å finne svar på dette vil analysemetoden FMSA (eng. Failure Mode Symptom Analysis) benyttes. Hensikten med denne metoden er å danne et grunnlag for valg av strategi og overvåkningsteknologi som maksimerer sikkerhetsgraden i diagnostiseringen for enhver feilårsak [34].

Ved hjelp av denne metoden er det mulig å identifisere symptomer som kan benyttes i vurderingen av tilstanden på utstyret, og som videre danner et grunnlag for valg av vedlikeholdsteknikk. Med symptom menes det oppfatningen som gjøres ved observasjoner eller målinger, som kan indikere én eller flere feil på det aktuelle utstyret. En diagnose på utstyret stilles på bakgrunn av identifiserte symptomer.

Sammenlignet med andre kjente analysemetoder som bl.a. FMECA (se kapittel 2.3.3), er FMSA-metodikken en mindre etablert metode. Så langt det er kjent for forfatteren, er ikke metoden benyttet i lignende sammenhenger tidligere.

3.1.1. Behov ved gjennomføring av analyse

ISO 13379-1 [34] omfatter de generelle prosedyrene i FMSA-metodikken. De sentrale stegene i diagnosestudiet er som følger:

1. Analysere utstyrets tilgjengelighet, vedlikeholdsvennlighet og kritikalitet med hensyn på hele prosessen.
2. Liste opp de største komponentene og deres funksjoner.
3. Analysere feilmoder og årsaker til komponentfeil.
4. Uttrykke kritikaliteten der det tas hensyn til betydningen (sikkerhet, tilgjengelighet, vedlikeholdskostnader, produksjonskvalitet) og forekomsten.
5. I samsvar med dette skal det bestemmes hvilke feil som skal dekkes av diagnostikk («diagnostiserbare»).
6. Analysere under hvilke operasjonstilstander de forskjellige feilene best kan observeres, og definer referansetilstander.
7. Uttrykke hvilke symptomer som kan benyttes i vurderingen av tilstanden på utstyret, og dermed kan brukes i diagnostiseringen.
8. Liste opp faktorene som brukes for å evaluere (gjenkjenne) de forskjellige symptomene.
9. Identifisere nødvendige målinger og målverdiformer for disse faktorene.

FMSA kan betraktes som en forlengelse av FMECA-metoden ved at symptomer for ulike feilmoder inkluderes. Metoden er også anvendelig når en skal se på muligheten for å drive proaktivt vedlikehold av tetningene. Metodikken er derfor å anse som det beste alternativet for å svare på problemstillingen i denne oppgaven.

Stegene i metoden strekker seg fra litteraturdelen til diskusjonsdelen. Komponentene som betraktes og deres funksjoner ble presentert i kapittel 1. I dette kapittelet ble også operasjonstilstanden de forskjellige feilene best kan observeres (steg 6), introdusert. Steg 3-5 og 7 dekkes i kapittel 1, mens de resterende stegene 8-9 besvares i kapittel 1.

3.1.2. Tilnæringsmåter

To tilnæringsmåter kan benyttes for å diagnostisere tilstanden til et utstyr.

1. Datastyrt tilnærming (enkel trending, nevrale nettverk, mønstergjenkjenning, statistisk, historisk Pareto-tilnærming eller andre numeriske tilnærminger).
2. Kunnskapsbasert tilnærming (feil/symptom diagnosetilnærming eller diagnostisering ved hjelp av årsakstrær).

For en *datastyrt tilnærming* kreves det tilgang på en stor mengde observerte feildata. Inngående kunnskap om hvordan feil oppstår og utvikler seg er ikke nødvendig. Dette vil derimot være avgjørende i en *kunnskapsbasert tilnærming*, hvor ekspertise og erfaring er sentralt.

For diagnostisering av roterende maskineri er den kunnskapsbaserte tilnærmingen godt egnet. Denne tilnærmingen vil benyttes videre i analysen av tetningene. Fordelene med denne metoden er at den kan håndtere flere uavhengige feil og gir en god visuell oversikt over feilforbindelsene. Et årsakstre benyttes i denne forbindelse.

Ulempen med metoden er kravet til kunnskap om mulige feiltilstander og årsaker til disse. En utfordring kan være å legge seg på et passende detaljnivå. For liten dybde vil gi en lite beskrivende og anvendelig modell. For mange detaljer vil gjøre modellen kompleks, både med tanke på validering og anvendelse.

En ulempe ved å benytte årsakstre for visuell oversikt over feilforbindelsene er at den aldri vil bli fullstendig fullkommen. Alle feilene som identifiseres vil ikke nødvendigvis være knyttet til et symptom, og rotårsaken vil ikke alltid være kjent.

3.1.3. Diagnostisering

Basert på de identifiserte symptomene, vil det være mulig å si noe om tilstanden til de ulike tetningsdelene. I noen tilfeller kan ett symptom være nok til å si noe om tilstanden til tetningen, i andre tilfeller er det kombinasjonen av påviste og ikke påviste symptomer som gjør det mulig å stille en diagnose. For å se på sammenhengen mellom symptom og årsaker, kan det etableres et enkelt ekspertsystem. Et ekspertsystem baserer seg på det Yam et.al [30] presenterer som regelbasert diagnosesystem, hvor beslutning kan tas basert på noen forhåndsdefinerte regler. Dersom symptomene passer reglene vil man, basert på den logiske setningen «HVIS en tilstand, SÅ en handling», kunne utløse en gitt vedlikeholdsaksjon.

Som det understrekes av Yam et.al [30] og ISO [34], er kravet til kunnskap om utstyret og feiltilstander høyt. Det kan være en utfordring å samle nok informasjon for å etablere et pålitelig ekspertsystem.

Da denne oppgaven ikke tar sikte på å utvikle et spesifikt diagnosesystem, er det valgt å presentere et forholdsvis enkelt ekspertsystem for å vise hvordan informasjonen som

avdekkes kan settes sammen for å vurdere tilstanden til systemet. Boole'sk algebra kan benyttes for å sette opp et enkelt ekspertsystem. Dette er algebra hvor det opereres med binære variabler med to mulige tilstander, ofte referert til som SANT eller USANT [35]. I dette tilfellet vil det være om symptomet er tilstede eller ikke. Videre kan logiske operasjoner benyttes for å kombinere flere symptomer. De logiske operasjonene vil være OG ($\cap$), ELLER ($\cup$) og IKKE ($\neg$). Resultatet med å sette sammen symptomer med logiske operasjoner er feilårsaken(ene) for den aktuelle tetningskomponenten.

3.1.4. Informasjonsgrunnlag

Analysen krever tilgang på gode utstyrdata. Viktige elementer som benyttes i diagnostikk vil være data fra tilstandsovervåkning, utstyrdata og utstyrshistorikk. En kombinasjon av samtaler med teknisk personell, utstyrseiere, leverandører og et omfattende litteratursøk har det vært mulig å danne et godt informasjonsgrunnlag for å gjennomføre analysen.

Personer som er vært involvert i denne prosessen er listet opp i tabellen under.

Tabell 3: Personer involvert i innhenting av informasjon til analysen

Firma	Navn	Stilling
A/S Norske Shell	Terje Finseth	Senior ingeniør, ansvarlig for roterende utstyr på Draugen og Ormen Lange
MainTech AS	Jan Erik Salomonsen	Overingeniør, Drift og Vedlikehold - Material og inspeksjon
A/S Norske Shell	Roger Nilsen	Vedlikeholdsingeniør
Eagle Burgmann	Kristian Malnes	Direktør for Eagle Burgmann Norge, leverandør av tetningsutstyr til A/S Norske Shell
A/S Norske Shell	Michael Kongshaug	Vedlikeholdsingeniør

Personer fra A/S Norske Shell har vært med på å belyse tetningsproblematikken og vedlikeholdsstyringen knyttet til deres kompressorer på anlegget på Nyhamna. Analysen som er gjort er gjennomført av forfatteren selv. Personene nevnt i Tabell 3 har bidratt med viktige input, i tillegg til en verifisering av resultatene av analysen. Innhentet litteratur innenfor det spesifikke fagområdet er også diskutert med de involverte.

Fordelen med å hente inn informasjon på denne måten er at man får innsikt både fra leverandørens ståsted og de som til daglig drifter utstyret. På denne måten kan man få en bedre forståelse for de feilene som er forutsett i teorien, og se disse i sammenheng med de faktiske feilene. Analysens pålitelighet styrkes ytterligere når fagpersoner får muligheten til å komme med sine innspill underveis i prosessen.

Som nevnt i kapittel 3.1.3 vil en utfordring være samle nok informasjon. Muligheten for å overse årsaker, symptomer og sammenhenger er tilstede og vil være en mulig feilkilde som påvirke resultatene i oppgaven.

4. RESULTAT

4.1. UTSTYRETS KRITIKALITET

Tørrgassetningene anses som et kritisk utstyr. Dette er basert på en enkel kritikalitetsvurdering presentert av Bye [6] i kapittel 2.3.3. Påstanden er videre bekreftet av utstyrseier.

Kritikalitetsvurdering av utstyret gjøres ved å vurdere de fire parameterne sikkerhet, miljø, tilgjengelighet og kostnader opp mot et konsekvensdiagram (se Figur 18). For tørrgassetningene vil svaret være ja på spørsmålene som går på tilgjengelighet og kostnader. En totalsvikt i tetningssystemet kan medføre uakseptable stopp for produksjonen og redusere tilgjengeligheten. Detaljer knyttet til kostnadsbildet er ikke vurdert i denne oppgaven, men som det vil fremgå av oppgaven, vil forebyggende vedlikehold trolig ha en lavere total kostnad enn korrektivt vedlikehold. Miljøaspektet ved lekkasje er ikke medregnet som en kritisk faktor. Potensiell lekkasje til omgivelsene vil fanges opp av gassensorer som vil fremtvinge nedstegning av systemet umiddelbart, og på den måten sikre mot at store mengder gass lekker ut til omgivelsene.

4.2. IDENTIFISERING AV FUNKSJON, FEILMODE OG FEILÅRSAKER

Komponentene som betraktes i analysen hører til tetningssystemet. Inndelingene er gjort ved å skille mellom primær-, sekundær- og barrieretetningene, med tilhørende støttesystemer.

Tetninger har som *funksjon* å hindre gass fra å lekke til omgivelsene og mellom stegene i kompressoren. Som tidligere nevnt, skal primærtetningene hindre at prosessgass lekker ut til omgivelsene. For ytterligere beskyttelse mot lekkasje og for tilfeller hvor primærtetningen svikter, vil sekundærtetningen overta. Barrieretetningen sørger for å hindre smøreolje i å trenge inn i primær- og sekundærtetningen.

Dersom gass lekker ut av systemet, vil funksjonen ikke lenger være opprettholdt. Lekkasje blir derfor utstyrets *feilmode*.

Det er identifisert fire hovedårsaker til at tetningene feiler, og følgelig gass lekker ut til omgivelsene. Det skilles mellom feil på henholdsvis primær-, sekundær- og barrieretetningene. Disse er videre brutt ned til underliggende *feilårsaker*.

Tabell 4, Tabell 5 og Tabell 6 viser resultater fra analysen og hvordan feilårsakene er brutt ned til ulike nivåer. Antall nivå som inkluderes avhenger av hva som er mulig å oppdage og iverksette tiltak mot med aktuell vedlikeholdsstrategi. Begrensinger er også satt til hva forfatteren mener er plausible årsaker.

4.2.1. Feilårsaker for primær- og sekundærtetning

Det er mange fellestrekk i feilårsakene for primær- og sekundærtetningen. Tilsmusset tetninger, kontaktskade og forskyvning mellom tetningsflater er alle tre mulige feilårsaker for den aktuelle feilmoden. Som nevnt i kapittel 2.2.3 vil 80 % av tetningene svikte før tiden på grunn av kontaminering av tettegassen. Tilsmusset tetning og kontaktskader anses derfor som de hyppigste feilårsakene for primær- og sekundærtetningen.

Primærtetningen er tilknyttet en labyrinttetning som grenser mot kompressorhuset, som vist i Figur 7. Slitasje av labyrinttetning er derfor inkludert som en mulig årsak til feil på primærtetning. Labyrinttetningen som er plassert mellom primær- og sekundærtetningen er ikke regnet med, da denne ikke er i direkte kontakt med akslingen og utsettes hovedsakelig for nitrogengass.

For ytterligere feilårsaker, refereres det til Tabell 4 og Tabell 5.

4.2.2. Feilårsaker for barrieretetning

Barrieretetningen er et langt mindre avansert tettesystem enn tørrgastetningene, og vil derfor ha færre feilårsaker. For en fullstendig oversikt refereres det til Tabell 6.

Kontaminering av tettegass kan forekomme ved svikt av barrieretetningen. Tilsmusset labyrinttetning og utilstrekkelig trykk på buffergassen er to mulige årsaker til at dette skjer. For begge tilfellene vil feil på oljeutskilleren være en mulig feilårsak.

Tabell 4: Feilårsaker for primærtetning ved feilmoden «Gass lekker ut av systemet»

Feilårsak 1	Feilårsak 2	Feilårsak 3	Feilårsak 4	Feilårsak 5	Feilårsak 6	
Feil på primærtetning	Tilsmusset tetning	Skitten prosessgass	Filterfeil	Tilsmusset		
				Feilmontert		
				Skade ved montering		
				Utilstrekkelig trykk på prosessgass	Uttakstrykk har ikke rukket å bli høyt nok	
					Høy motstand over filter	Tilsmusset filter
					Høy motstand i systemet	Feil dimensjonert
				Hindringer og overganger		
				Feiljusterte ventiler	Manglende tuning av anlegget	
				Bortfall av prosessgasstrykk	Feil på anti-surge ventil	
			Korrosjon	Feil filter		
				Væskedannelse i systemet	Temperatur- og trykkfall	Høy motstand over filter
						Feiljusterte ventiler
		Fremmedpartikler i syst. fra tidligere vedlikehold	Filterfeil	Feilmontert		
				Skade ved montering		
	Slitasje på labyrint-tetninger	Vibrasjon	Ugunstig turtall	Egenfrekvens i driftsområdet		
		Korrosjon	Feil filter			
			Væskedannelse i systemet	Temperatur- og trykkfall	Høy motstand over filter	
					Feiljusterte ventiler	

Kontaktsskade mellom tetningsflater	Variabelt gasstrykk inn på tetningene	Utilstrekkelig trykk på prosessgass	Uttakstrykk har ikke rukket å bli høyt nok	
			Høy motstand over filter	Tilsmusset filter
			Høy motstand i systemet	Feil dimensjonert
				Hindringer og overganger
			Feiljusterte ventiler	Manglende tuning av anlegget
			Feil på anti-surge ventil	
Ved installering				
	Partikler mellom tetningsflater	Filterfeil	Feilmontert	
				Skade ved montering
			Uttakstrykk har ikke rukket å bli høyt nok	
			Høy motstand over filter	Tilsmusset filter
			Høy motstand i systemet	Feil dimensjonert
			Hindringer og overganger	
			Feiljusterte ventiler	
Forskyvning av tetningsflater	Forandring i fjærtrykk	Høye påkjenning og siging i fjær	Feil dimensjonert	
	Slitasje av O-ringer	Material kompatibilitet (elding)	Feil materialvalg	

Tabell 5: Feilårsaker for sekundærtetning ved feilmoden «Gass lekker ut av systemet»

Feilårsak 1	Feilårsak 2	Feilårsak 3	Feilårsak 4	Feilårsak 5	Feilårsak 6	
Feil på sekundærtetning	Tilsmusset tetning	Skitten prosessgass	Filterfeil	Tilsmusset		
				Feilmontert		
				Skade ved montering		
			Utilstrekkelig trykk på prosessgass	Uttakstrykk har ikke rukket å bli høyt nok		
				Høy motstand over filter	Tilsmusset filter	
				Høy motstand i systemet	Feil dimensjonert	
	Kontaktskade mellom tetningsflater	Variabelt gasstrykk inn på tetningene	Utilstrekkelig trykk på prosessgass	Bortfall av prosessgasstrykk	Feiljusterte ventiler	Hindringer og overganger
					Feil på anti-surge ventil	Manglende tuning av anlegget
					Feil på O-ringer/karbonringer på barrieretetning	
				Utilstrekkelig trykk på buffergass	Feil på PCV	
					Feil på oljeutskiller ved barrieretetning	
					Uttakstrykk har ikke rukket å bli høyt nok	
Ved installering				Høy motstand over filter	Tilsmusset filter	
				Høy motstand i systemet	Feil dimensjonert	
				Feiljusterte ventiler	Hindringer og overganger	
				Feil på anti-surge ventil	Manglende tuning av anlegget	

	Partikler mellom tetningsflater	Filterfeil	Feilmontert	
			Skade ved montering	
		Utilstrekkelig trykk på prosessgass	Uttakstrykk har ikke rukket å bli høyt nok	
			Høy motstand over filter	Tilsmusset filter
			Høy motstand i systemet	Feil dimensjonert
			Feiljusterte ventiler	Hindringer og overganger
				Manglende tuning av anlegget
	Smøreolje lekker inn i tetningssystemet	Utilstrekkelig trykk på buffergass	Feil på O-ringer/karbonringer på barrieretetning	Skade ved installering
			Feil på PCV	
			Feil på oljeutskiller ved barrieretetning	
Forskyvning av tetningsflater	Forandring i fjærtrykk	Høye påkjenning og siging i fjær	Feil dimensjonert	
	Slitasje av O-ringer	Material kompatibilitet (elding)	Feil materialvalg	

Tabell 6: Feilårsaker for barrieretetning ved feilmoden «Gass lekker ut av systemet»

Feilårsak 1	Feilårsak 2	Feilårsak 3	Feilårsak 4	Feilårsak 5	Feilårsak 6
Feil på barrieretetning	Tilsmusset labyrinttetninger	Feil på oljeutskiller			
	Utilstrekkelig trykk på buffergass	Feil på O-ringer/ karbonringer	Skade ved installering		
			For tørr buffergass (nitrogen)		
		Feil på PCV			
		Feil på oljeutskiller			

4.3. FEILÅRSAKER OG SYMPTOMER

Som en del av problemstillingen er årsaker til tetningsfeil og symptomer på dette, spørsmål som skal besvares. Årsakene er allerede vist i Tabell 4, Tabell 5 og Tabell 6. Videre vil Figur 22, Figur 23 og Figur 24 illustrerer de ulike årsaksforbindelsene med tilhørende symptomer for de tre tetningstypene. Øverste skillelinje markerer rotårsakene, videre følger feilårsaker etter nivåer, mens nederste skillelinje markerer symptomene. Symptomene er merket med tall for å markere forbindelse til riktig feilårsak.

Av de identifiserte feilårsakene er det ikke alle som er tilknyttet et symptom og rotårsaken vil ikke alltid være kjent. Som det nevnes i kapittel 3.1.2 er dette en av ulempene ved å benytte årsakstre for visuell oversikt over feilforbindelsene. De påviste symptomene må være mulig å registrere og måle, og er ment å brukes i vurderingen av tilstanden til utstyret. Med dette i tankene har det vært mulig å identifisere ti ulike symptomer for den aktuelle feilmoden for de ulike tetningskomponentene. En kort oppsummering av det som illustreres i Figur 22, Figur 23 og Figur 24 vil videre bli presentert.

4.3.1. Feil på primærtetninger

Forandring i differensialtrykk over filter er et symptom på at gassen har vanskeligheter med å slippe gjennom filteret.

Dersom strømmingen og trykket på tettegassen inn på primærtetningen er lav kan dette skyldes at uttakstrykket på kompressoren ikke har rukket å bli høyt nok, før gassen sendes inn på tetningene. Feiljusterte ventiler, høy motstand over filter eller generelt i systemet kan også medføre lavt tetningstrykk.

Økt strømning og trykk i primæruttaket på tetningssystemet er et symptom som forteller at mye tettegass slipper gjennom tetningsflatene i primærdelen. Årsakene til dette kan være mange. Felles for disse er at kontaminert gass har redusert tetteflatenes funksjon.

Temperatur- og trykkfall kan medføre væskedannelse i systemet. Lav temperatur på gassen vil kunne si noe om det er fare for at dette har inntruffet.

4.3.2. Feil på sekundærtetninger

På lik linje med primærtetningene, vil forandring i differensialtrykk over filter være et symptom som kan si noe om hvor vidt skitten prosessgass slipper gjennom tetningssystemet eller ikke. Partikler vil kunne forplante seg til sekundærdelen via primærtetningene, og med tiden redusere tetningsevnen.

Kontaminering kan også komme fra barrieretetningen og smøreolje som benyttes. Økende mengde smøreolje til stede i sekundærventilasjon tyder på en svekkelse av barrieretetningen.

Smøreolje vil også kunne lekke inn i tetningssystemet dersom trykket på buffergassen inn på barrieretetningene er for lavt. Tiltakende kontaminering av smøreolje vil medføre en degradering av sekundærtetningen.

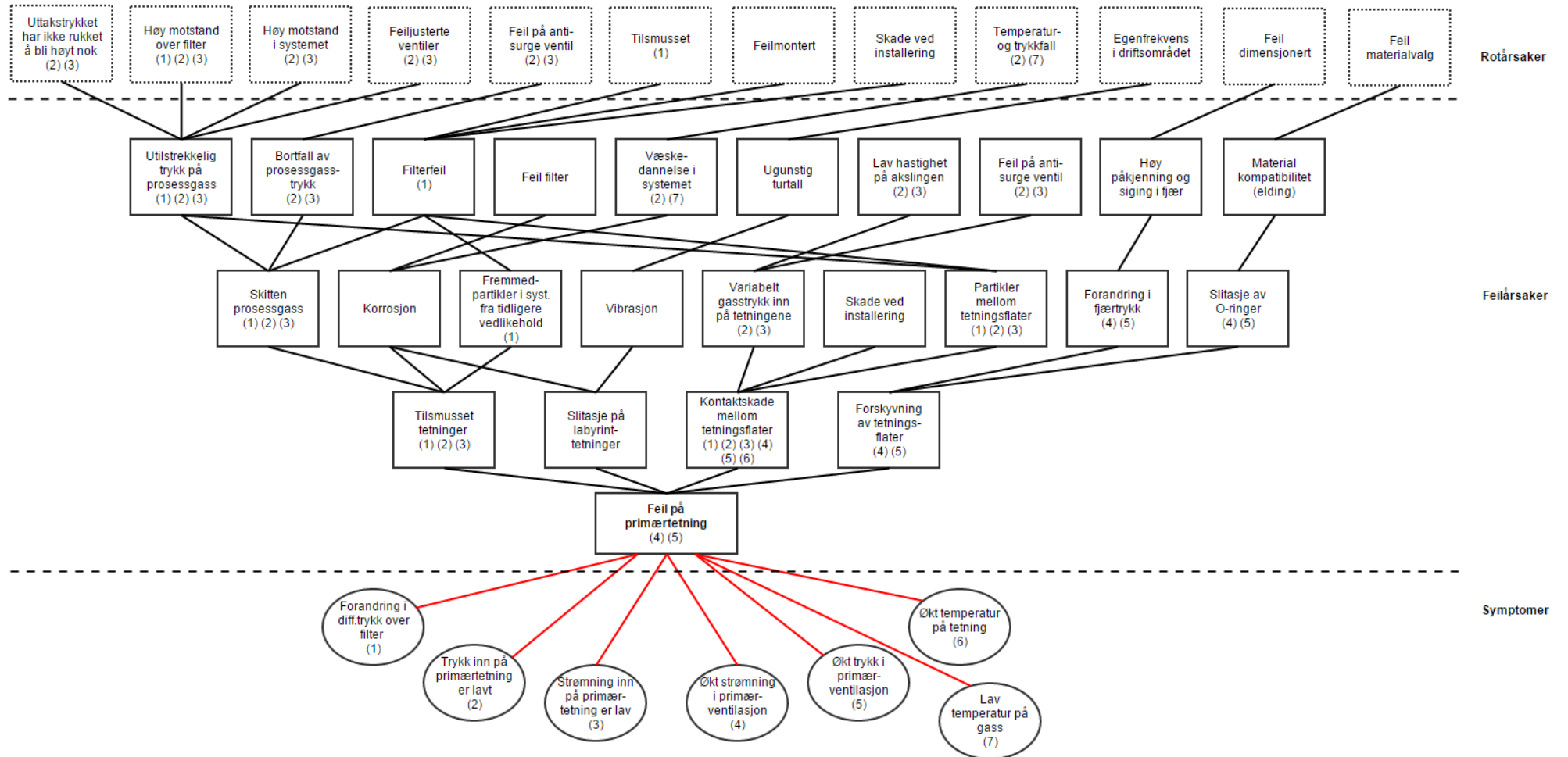
Kontaktskade på grunn av temperaturøkning over tetningsflatene er også et mulig symptom som kan registreres for sekundærtetningene.

4.3.3. Feil på barrieretetninger

De fleste symptomene for sekundærtetningsfeil kommer som en konsekvens av feil på barrieretetningene. Økende mengde smøreolje i avløpsrør i sekundærventilasjon er et tydelig tegn på at barrieretetningens funksjon svekkes. Her kan feil på oljeutskiller eller O-ringer/karbonringer være en av årsakene.

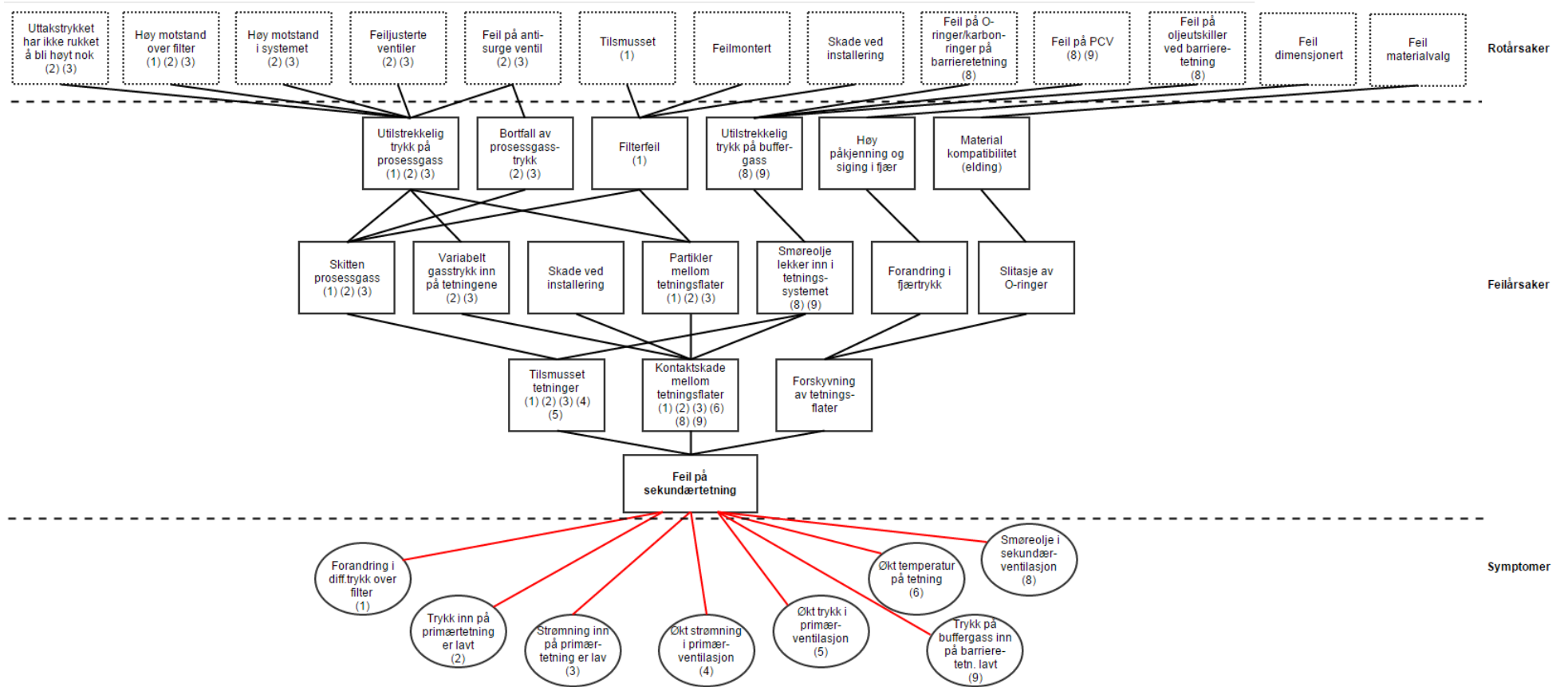
Feil på oljeutskilleren vil også kunne endre trykket på buffergassen. Dersom trykket inn på barrieretetningen ikke blir opprettholdt kan det skyldes feil på oljeutskilleren.

Figur 22: Årsakstre - feil på primærtetning

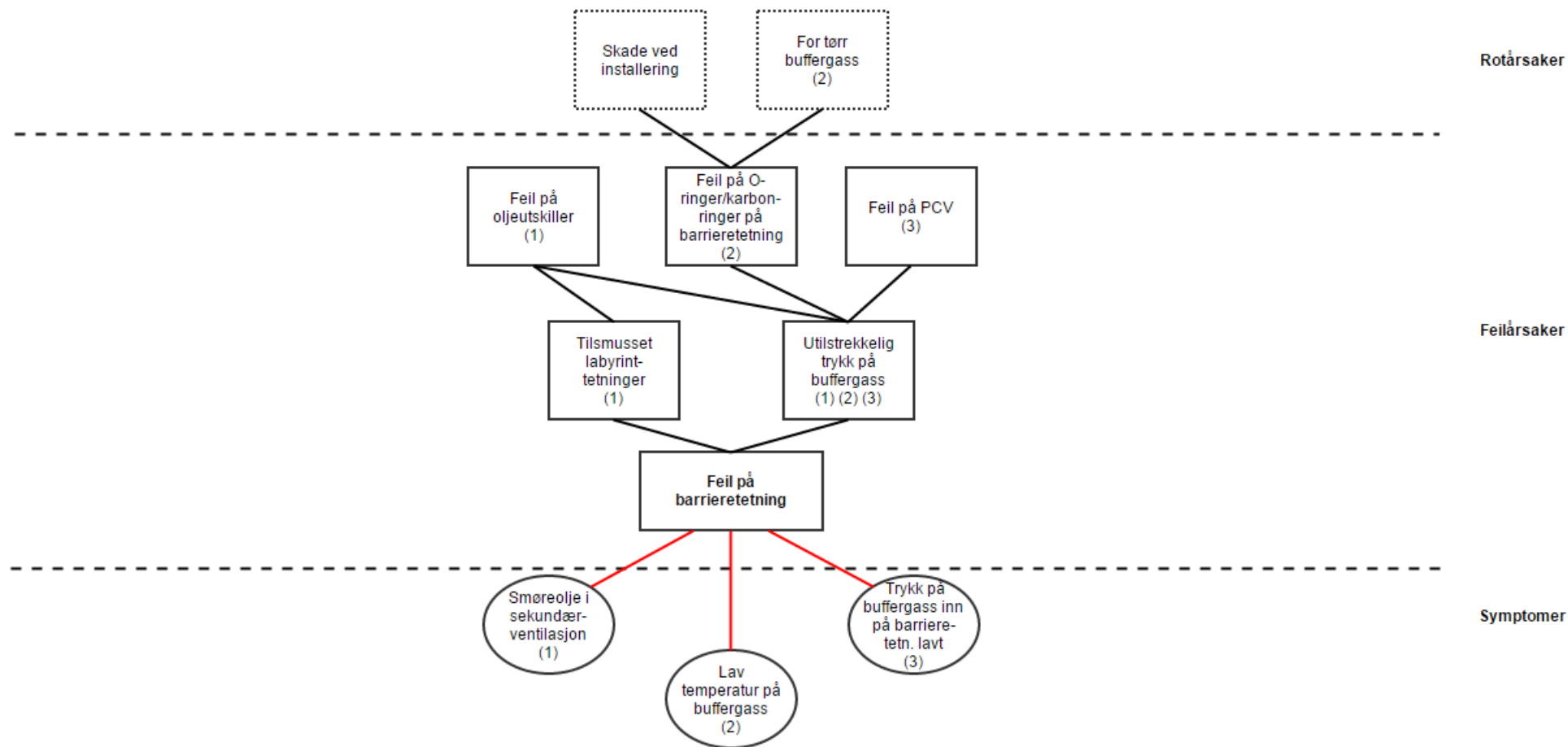

Figur 23: Årsakstre - feil på sekundærtetning

Figur 24: Årsakstre - feil på barrieretetning

4.4. OPPSUMMERING AV RESULTATENE

Videre følger en oppsummering av resultatene fra analysen. Sammenhengen mellom symptom og årsaker er presentert som nevnt i kapittel 3.1.3. En mer grundig diskusjon rundt symptomene og vurdering av tetningenes tilstand vil bli gitt i kapittel 5.1.

4.4.1. Feilårsaker og primærtetningens tilstand

Tabell 7: Symptomer primærtetning

Symptom	Beskrivelse
(1)	Forandring i differensialtrykk over filter
(2)	Trykk inn på primærtetning er lavt
(3)	Strømning inn på primærtetning er lavt
(4)	Økt strømning i primærventilasjon
(5)	Økt trykk i primærventilasjon
(6)	Økt temperatur på tetning
(7)	Lav temperatur på gass

$$(1) \cap (2) \cap (3) = \{\text{Høy motstand over filter}\}$$

$$(2) \cap (3) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Uttakstrykket ikke høyt nok} \\ \text{Høy motstand i systemet} \\ \text{Feiljusterte ventiler} \\ \text{Feil på antisurge ventil} \end{array} \right\}$$

$$(2) \cap (7) = \{\text{Væskedannelse i systemet}\}$$

$$(4) \cap (5) = \{\text{Feil på primærtetning}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (6) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Kontaktskade mellom tetningsflater} \\ \text{Feil på primærtetning} \end{array} \right\}$$

Lavt trykk (2) og strømning (3) inn på primærtetningen kan skyldes ulike årsaker. Problemet kan ligge både før og etter filtersystemet. Dersom det i tillegg til nevnte symptomer også er forandring i differensialtrykk over filter (1), er det rimelig å anta at det er motstanden i filteret som reduserer trykket og strømmingen inn på tetningene.

For å anta væskedannelse i systemet må det være både trykk- og temperaturfall (2)(7).

Økt strømning (4) og trykk (5) i primærventilasjonen sier noe om tilstanden på primærtetningen. Årsaken til feil kan være flere. Ved økt temperatur (6) på tetningsflatene har tetningsflatene vært i kontakt med hverandre, og dermed redusert tetningsevnen.

4.4.2. Feilårsaker og sekundærtetningens tilstand

Tabell 8: Symptomer sekundærtetning

Symptom	Beskrivelse
(1)	Forandring i differensialtrykk over filter
(2)	Trykk inn på primærtetning er lavt
(3)	Strømning inn på primærtetning er lavt
(4)	Økt strømning i primærventilasjon
(5)	Økt trykk i primærventilasjon
(6)	Økt temperatur på tetning
(8)	Smøreolje i sekundærventilasjon
(9)	Lavt trykk på buffergass inn på barrieretetning

$$(1) \cap (2) \cap (3) = \{\text{Høy motstand over filter}\}$$

$$(2) \cap (3) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Uttakstrykket ikke høyt nok} \\ \text{Høy motstand i systemet} \\ \text{Feiljusterte ventiler} \\ \text{Feil på antisurge ventil} \end{array} \right\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (8) = \{\text{Feil på sekundærtetning}\}$$

$$(6) = \{\text{Kontakt mellom tetningsflater}\}$$

Tilstanden på primærtetningen kan være vanskelig å vurdere. Dersom det er smøreolje i sekundærventilasjon (8) kombinert med økt trykk (5) og strømning (4) i primærventilasjonen, er dette symptomer som bør trigge videre undersøkelser av sekundærtetningen.

Økt temperatur over tetningsflatene (6) antyder kontakt mellom disse.

4.4.3. Feilårsaker og barrieretetningens tilstand

Tabell 9: Symptomer barrieretetning

Symptom	Beskrivelse
(8)	Smøreolje i sekundærventilasjon
(9)	Lavt trykk på buffergass inn på barrieretetning
(10)	Lav temperatur på buffergass

(8) = {Feil på barrieretetning}

Tiltakende smøreolje i sekundærventilasjonen (8) er et sikkert tegn på at barrieretetningens funksjon er svekket.

5. DISKUSJON

5.1. HVORDAN MÅLE OG REGISTRERE SYMPTOMER

For de to siste stegene i FMSA-metodikken skal det listes opp hvilke faktorer som kan benyttes for å gjenkjenne de forskjellige symptomene, samt identifisere nødvendige målinger for disse faktorene.

5.1.1. Symptomer for primærtetning

Primærtetningens oppgave er å sikre at prosessgass ikke lekker ut av systemet. Dersom denne tetningen skulle svikte, vil sekundærtetningen ta over oppgaven. I følge Stahley [21] anbefales det likevel ikke å la sekundærtetningen stå for denne jobben over en lengre periode. Dersom svikt i primærtetningen oppdages tidlig, vil tiltak kunne iverksette og total tetningssvikt være mulig å forhindre.

Fra analysen ble følgende symptomer identifisert for primærtetningen:

- Forandring av differensialtrykk over filter
- Trykk inn på primærtetning er lavt
- Strømning inn på primærtetning er lav
- Temperaturøkning over tetningsflater
- Økt strømning i primærventilasjon
- Økt trykk i primærventilasjon
- Lav temperatur på gass

Lavt trykk og strømning inn på primærtetningen, samt forandring av differensialtrykk over filter, vil ikke direkte si noe om primærtetningens tilstand. Det disse symptomene forteller er hvorvidt skitten prosessgass slipper inn i tetningssystemet. Når en feil først har utviklet seg i en av komponentene, bør tilstanden overvåkes regelmessig for å unngå total tetningssvikt [30]. For lavt trykk på prosessgassen vil i verste fall resultere i tilbakestrømning hvor ufiltrert prosessgass lekker over labyrinttetningene og videre inn i tetningssystemet.

Høy motstand over filteret kan overvåkes med et måleinstrument som registrer differensialtrykket. Alarmer kan monteres for å varsle når trykkdifferansen blir for høy, og filteret må inspiseres. Trykktransmittere og gjennomstrømningsmåler montert oppstrøms for primærtetningen kan registrere og varsle når trykket og strømmingen blir for lav.

I følge Sivapuram [36] vil enhver temperaturstigning over tetningsflatene som er høyere enn 15 °C over temperaturen på prosessgassen, indikere fysisk kontakt mellom flatene. Symptomet er mulig å registrere ved hjelp av temperatursensorer på tetningene.

Tilstanden på primærtetningen vurderes best ved å overvåke trykket og strømmingen i primærventilasjon. Dette gjøres i dag med en måleblende (eng. restriction orifice) i primærventilasjonen. En økning av trykket og strømmingen tyder på økt lekkasje gjennom primærtetningen og et tegn på svekkelse av tetningens funksjon. Utslag på

temperatursensorer på tetteflatene er et eksempel på når en bør være oppmerksom på disse symptomene.

Dersom tetningssystemet er utstyrt med sprengblekk (eng. rupture disc), er dette noe å være oppmerksom på i vurderingen av primærtetningens tilstand. Et sprengblekk er montert i primærventilasjonen for å avlaste trykket i situasjoner hvor total svikt av primærtetningen inntreffer. I et slikt tilfelle vil det høye trykket som oppstår i primærventilasjonen skape et mottrykk i rørsystemet. Sprengblekket brytes og avlaster mottrykket ved å føre gassen ut av systemet. Det er fullt mulig å kjøre kompressoren med et åpent sprengblekk [21]. Dette vil resultere i unøyaktige målinger av trykk og strømning i primærventilasjonen. For å unngå feiltolkninger av tilstanden på utstyret er det viktig å være oppmerksom på dette tilfellet.

5.1.2. Symptomer for sekundærtetning

Sekundærtetningens tilstand er vanskelig å bedømme. Men med å kombinere de åtte identifiserte symptomene fra Feilmode Symptomanalysen, vil det være mulig å danne et grunnlag for en diagnose på sekundærtetningen.

Fra analysen ble følgende symptomer identifisert for sekundærtetningen:

- Forandring i differensialtrykk over filteret
- Trykk inn på primærtetning er lavt
- Strømning inn på primærtetning er lav
- Smøreolje i sekundærventilasjon
- Lavt trykk på buffergass inn på barrieretetningen
- Temperaturøkning over tetningsflater
- Økt strømning i primærventilasjon
- Økt trykk i primærventilasjon

På lik linje med primærtetningen, vil ikke de tre første symptomene si noe om sekundærtetningens tilstand. Symptomene vil gjøre størst utslag for primærdelen, men er likevel viktig å inkludere da feilene kan forplante seg utover i systemet.

Strømning og trykket i sekundærventilasjonen kunne vært symptomer å inkludere i analysen av sekundærtetningen. For tetningssystemet på Nyhamna er andelen gass som slipper gjennom sekundærtetningen så liten at gode målinger er vanskelig å oppnå [21]. Usikkerheten i disse målingene vil derfor være for stor til å benyttes som et symptom.

Smøreolje, som presentert i kapittel 2.2.3 som én av de tre hovedkildene til kontaminering av tetningene, vil være den største trusselen for sekundærtetningen. En overvåkningsteknikk som registrerer dette vil derfor best kunne si noe om tilstanden til tetningen. Inspeksjon av oljeutskiller i sekundærventilasjonen er en måte å gjøre dette på. Her vil økende mengde smøreolje signalisere at barrieretetningens ytelse er svekket.

For å kunne si noe om tilstanden til sekundærtetningene er symptomene økt trykk og strømning i primærventilasjonen inkludert i årsakstreet (se Figur 23). Årsaken til dette er at dersom trykket og strømningen i primærventilasjonen er normalt og sekundærventilasjonen er fri for olje, er det trygt å konkludere med at tilstanden på sekundærtetningen er god [21].

5.1.3. Symptomer for barrieretetning

Barrieretetningen hindrer at smøreolje fra lager lekker inn i tetningssystemet. Som en av de større bidragsyterne til tetningsvikt, vil barrieretetningens tilstand være viktig å ha kontroll på.

Fra analysen ble følgende symptomer identifisert for barrieretetningen:

- Smøreolje i sekundærventilasjon
- Lav temperatur på buffergass
- Lavt trykk på buffergass inn på barrieretetningen

Som nevnt i seksjonen over, vil opphopning av smøreolje i sekundærventilasjonen avsløre om barrieretetningens ytelse er svekket.

For kompressorer som benytter segmenterte karbonringer i barrieretetningene, vil temperaturen på buffergassen være av betydning. Det understrekes at dette gjelder dersom man benytter nitrogen som buffergass. Temperaturmålere vil kunne registrere når temperaturen på gassen blir for lav.

Dersom trykket på buffergassen er for lavt vil man risikere at smøreolje trenger inn i tetningssystemet eller at prosessgass kontaminerer barrieretetningene. Sistnevnte er mindre sannsynlig, da det er lite prosessgass som lekker over sekundærtetningen og videre over barrieretetningen. Trykket på buffergassen er normalt innstilt på en verdi som ligger over trykket i sekundærventilasjonen [21]. Differensialtrykket mellom buffergasstilførselen og sekundærventilasjonen kan måles, og alarmer kan indikere når denne verdien er for lav. Dersom dette symptomet registreres vil det være en naturlig oppfølging å kontrollere sekundærventilasjonen for smøreolje for å vurdere tilstanden til barrieretetningen.

Nitrogen eller luft er vanlig å benytte som buffergass i barrieretetningene. Filtrering skjer gjerne før gassen sendes inn på tetningene. Forandring av differensialtrykk over filteret kunne vært et symptom og en bidragsyter til tetningsvikt. Årsaken til at det ikke inkluderes er at behovet for filtrering er lavere for nitrogen og luft, sammenlignet med prosessgass. I tillegg er barrieretetningene mindre følsom for kontaminering enn tørrgastetningene [21].

5.2. VEDLIKEHOLDSSTYRING

Ved å besvare spørsmålene i beslutningstreet presentert i kapittel 2.3.3, ender man opp med tilstandsbasert overvåkning som optimal vedlikeholdsaktivitet. Feil på tetningssystemet vil medføre konsekvenser for produksjonen, og svaret er ja på spørsmålet om tilstandsovervåkning er teknisk mulig og verdt å gjennomføre for å avdekke feilårsaken i tide. Symptomene som er avdekket kan overvåkes og feil på tetningene er mulig å forutsi ved hjelp av diagnostisering. Med tanke på de overvåkningssystemene man har tilgang på i dag på Nyhamna (se vedlegg E), vil det neppe medføre vesentlige kostnader å drive tilstandsbasert vedlikehold som diskutert i kapittel 5.1.

For å lykkes med tilstandsbasert vedlikehold, må det som med andre vedlikeholdsmetoder, forankres i en styringsmodell. Vedlikeholdsstyringsløyfa, introdusert i kapittel 2.3.2, er en måte å sikre en helhetlig vedlikeholdsstyring. Videre vil de ulike elementene i styringsløyfen belyses på bakgrunn av det som er avdekket i oppgaven.

5.2.1. Mål og krav

Mål og krav bør etableres for utstyret. For eksportkompressorene på Nyhamna, er målet å ha en oppetid på 98 % [17]. Det vil si at man forventer at kompressorene ikke skal ha uforutsett nedetid, ettersom 2 % av tiden er viet driftsstans/overhaling. Nedetid på en kompressor kan resultere i store økonomiske tap på grunn av redusert leveranse. Som det også er kommet fram av oppgaven, vil det heller ikke være gunstig for komponentene i kompressoren å la maskinen stå stille eller kjøres på redusert effekt.

5.2.2. Vedlikeholdsprogram

For et vedlikeholdsprogram vil oppgaven være å definere hva som skal gjøres for at man skal nå de målene og kravene man har satt til systemet. Basert på feilene som er blitt avdekket i analysen og sammenhengen mellom disse og symptomer, vil det være mulig å komme med forslag og innspill til et vedlikeholdsprogram for utstyret. Forslagene som legges frem er en kombinasjon av løsninger som er kommet fram gjennom samtaler med fagpersoner, forfatterens egne vurderinger og eksisterende løsninger som er avdekket gjennom litteratursøket. Forslagene rettes hovedsakelig mot tetningene og er ment å imøtekomme de problemene som først ble introdusert i kapittel 2.2.3 og utdypet videre i analysen.

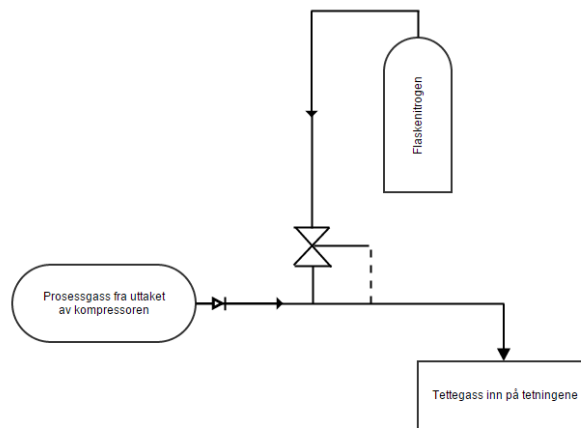
Kontamineringskontroll

- Unngå start og stopp
- Unngå å kjøre på redusert effekt
- Sekundær kilde til tettegass
- Trykkutligningsvolum
- Filter

Kontaminering av tettegassen skjer som regel i forbindelse med utilstrekkelig trykk på tettegassen eller bortfall av tettegass. I følge Health & Safety Executive [16] vil antall *start og stopp* øke sannsynligheten for tetningsproblemer betraktelig, og bør derfor holdes til et minimum. Kjøring av kompressoren på *redusert effekt* bør også unngås, da dette fører til redusert uttakstrykk på prosessgassen. Eksportkompressorene på Nyhamna har vært utsatt for en del uforutsette driftstanser den siste tiden. Plutselig

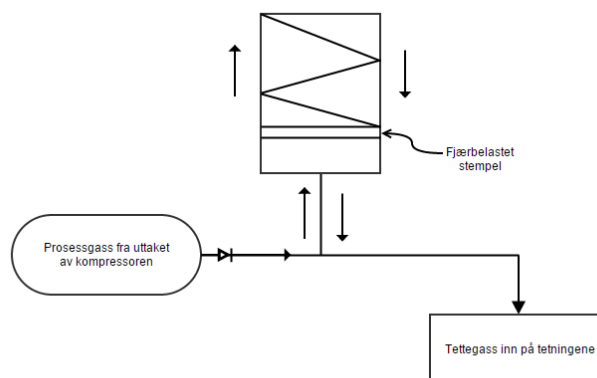
strømbrudd har resultert i uønskede nedstenginger av kompressoren. Slike tilfeller er vanskelige å forutsi, videre undersøkelser av årsakene til dette ligger utenfor denne oppgavens formål. Det vil imidlertid være noe A/S Norske Shell bør undersøke nærmere for å forhindre i fremtiden.

I tilfeller hvor man ikke kan unngå kompressorstans eller redusert trykk, bør man ha et *sekundært alternativ til tettegass*. En løsning på dette kan være å benytte en ekstern kilde med trykksatt gass. Når sensorer registrerer at trykket og strømmingen reduseres, vil en ventil åpnes og den eksterne kilden vil sørge for å opprettholde en jevn tilførsel av tettegass (se Figur 25). Flaskenitrogen kan benyttes i et slikt tilfelle. Med flaskenitrogen menes det ren og filtrert nitrogen. Denne gassen har gjerne en høyere kostnad sammenlignet med membran-generert nitrogen. Men slik løsningen er foreslått vil det bare være behov for å benytte den sekundære kilden i spesielle tilfeller, som for eksempel ved oppstart og nedkjøring av kompressoren. Ved å ha et alternativ til tettegass vil man ha en ekstra sikkerhet ved for eksempel svikt av anti-surge ventilen, og redusert risiko for kontaminering av tettegassen på grunn av manglende trykk.

Figur 25: Sekundær kilde til tettegass

En annen løsning som vil kunne løse problemet med trykkvariasjoner på tettegassen, kan være å installere et *trykkutligningsvolum* [23]. Trykkutligningsvolumet skal fungere som en buffer i tilfeller hvor gasstrykket fra kompressoren ikke er tilstrekkelig høyt. Løsningen er illustrert i Figur 26.

Figur 26: Trykkutligningsvolum

Volumet fylles med prosessgass og reguleres av et fjærbelastet stempel. Fjæra sørger for å regulere når volumet skal fylles. Ved lavt trykk fra kompressoren vil ikke stempelet presses opp, og på den måten sikrer en at hele gassmengden går til tetningene. Når trykket blir høyere vil volumet fylles opp, og et utjevningstrykk vil kunne benyttes under drift og nedkjøring av kompressoren. Løsningen er begrenset ved at man ikke kan benytte seg av den under oppkjøring av kompressoren. En sekundær kilde til tettegass vil derfor være aktuelt dersom systemet innføres.

Filteret er det viktigste elementet for å opprettholde ren tettegass. Doble filter for redundans og instrument for å måle differensialtrykket er i dag det vanligste oppsettet [37]. For å ha best mulig kontroll på filterets tilstand, bør alarmer for høyt differensialtrykk være installert. Dette er ikke en standard løsning, og i slike tilfeller er jevnlig overvåkning og manuell kontroll viktig. Hvor ofte dette skal gjøres vil avhenge av kvaliteten på prosessgassen. Skitten prosessgass krever hyppigere utskiftninger av filter. Gassen som prosesseres på Nyhamna i dag er svært ren. Etter hvert som reservoaret utvinnes, vil dette kunne endre seg, og behovet for utskifting av filter øke.

Kontaktskade mellom tetningsflater

Temperaturen på tetningene bør overvåkes for å ha kontroll på om tetningsflatene kommer i kontakt med hverandre. Dette kan gjøres med temperatursensorer plassert i nærheten av tetningsflatene. Økt temperatur alene vil ikke være nok til å konkludere med tetningsfeil, men dersom det i tillegg er økt trykk og strømning i primærventilasjonen, vil det høyst sannsynlig være behov for utskiftning av tetningskomponenter.

Væskedannelse i systemet

- Simulere trykk- og temperaturfall
- Riktig filtertype
- Overvåke ved hjelp av temperatursensorer

For å unngå væskedannelse må det tas hensyn til trykk- og temperaturforholdene gassen gjennomgår på sin vei gjennom systemet. Ved å *simulere trykk- og temperaturfallene* man forventer å få over de forskjellige komponentene, vil dette kunne gi tilstrekkelig data til å sette opp et fasediagram, som vist i kapittel 2.2.3 [1]. Dersom man ut i fra diagrammet kan se at gassen vil være innom væskefasen, bør tiltak for å unngå dette implementeres. Som Malnes [18] foreslår, bør koalescerfilter og dreneringsventiler inngå som en del av *filtreringssystemet*. I enkelte tilfeller vil det også være behov for oppvarming av gassen. Temperaturen kan også kontinuerlig overvåkes ved hjelp av *temperatursensorer*.

Separasjon av fluider

- Overvåke trykk på buffergass
- Installere alarmer
- Installering og lagring av O-ringer
- Periodisk sjekk av oljeutskiller

Trykket inn på barrieretetningene bør overvåkes kontinuerlig for å sikre en jevn tilførsel av buffergass. *Alarmer* kan installeres for å varsle når trykket blir for lavt. Trykket på buffergassen påvirkes også dersom O-ringene er skadet. Ekstra forsiktighet bør utøves

ved *installering* av barrieretetningene for å unngå skade på disse [20]. Hvordan og hvor lenge O-ringene *lagres* er også viktig for å bevare tetningsringenes materialkompatibilitet [37].

Periodisk sjekk av oljeutskilleren vil gi en indikasjon på barrieretetningens ytelse, og bør derfor inkluderes i de manuelle vedlikeholdsrunderne.

5.2.3. Planlegging og gjennomføring

Vedlikeholdet må planlegges og gjennomføres i henhold til det fastsatte vedlikeholdsprogrammet. Hensikten med elementene «planlegging» og «gjennomføring» vil være å kartlegge hvem som gjør hva til hvilken tid.

Ved utskifting av tetningskomponenter må hele kompressorsystemet stanses. Jobben med nedstenging og utskifting krever involvering fra flere fagdisipliner innenfor anlegget. God planlegging vil være avgjørende for å få gjennomført dette på en effektiv og sikker måte. For en planlagt nedstenging vil man normalt bruke 3-5 dager for å få kompressoren gassfri. Ytterligere 12-14 dager benyttes for total utskifting av tetningssystemet, samt lager, rotor og stator [17]. Med tanke på tiden som settes av, kan det derfor være gunstig å kombinere flere vedlikeholdsjobber ved en slik nedstenging.

Ved uforutsett driftsstans vil prosedyrer for håndtering av kompressorsystemet være viktig for å unngå ytterligere skader på utstyret. Kunnskap om effektene ved plutselig kraftbortgang, som presentert i 2.2.4, bør være kjent for personellet som til daglig har ansvaret for driften av utstyret. Som Shell selv nylig har erfart, vil det i slike situasjoner være viktig at det foreligger klare retningslinjer spesielt for igangsetting av utstyret etter en uforutsett driftsstans, for å unngå havari. Tidsrommet for planlegging av vedlikeholdet i en slik situasjon er svært begrenset, noe som understreker viktigheten med å ha kjennskap til tilstanden i forkant.

For tetningene vil det være få manuelle vedlikeholdsaktiviteter som utføres på kort sikt. Som det vil bli utdypet nærmere i neste punkt, vil overvåking av tilstanden stort sett skje automatisk, og vedlikeholdsaktivitetene som gjennomføres vil være av den analyserende typen. Planlegging og gjennomføring av vedlikehold baserer seg på det som kommer ut av disse aktivitetene.

5.2.4. Rapportering og analyser

Innsamling av data over tid er viktig for å ha kontroll med utstyrets utvikling, og for bruk i analyser. For tetningene er det nå avdekket at trykk og strømming vil være viktige parametere som bør overvåkes. Lagring av informasjon skjer automatisk, slik at behovet for manuell kontroll blir mindre. Viktigheten med manuell kontroll og «hands-on» vedlikeholdsarbeid bør likevel ikke undervurderes. Rapportering av ulyder, lukt eller andre unormale observasjoner vil også være viktig for totalbildet av utstyret. I tillegg vil manuell sjekk av alarmer og kontrollsystemer være viktig for å verifisere informasjonen man benytter til å avgjøre tilstanden på utstyret.

For driftspersonell blir hovedoppgaven å overvåke systemet, normalt via et kontrollrom med oversikt over hele systemet og alle målepunktene som er lagt inn (se vedlegg E). En analyseingeniør (AI) vil hente ut informasjonen til bruk i analyser av utstyrets tilstand. Hyppigheten på disse analysene vil avhenge av bl.a. antall driftsstans, utløste alarmer og rapportering fra driftspersonellet. For primær- og sekundærtetningen vil alarmer som

trigges av økt trykk og strømning i primærventilasjonen være eksempler på viktige tilfeller hvor ytterlig informasjon bør hentes ut og analyser utføres. For utslag på temperatursensorer på tetningene vil det være nok å holde et ekstra øye med systemet for å registrere om andre symptomer inntreffer. Retningslinjer for hvilke tilfeller slike analyser skal iverksettes, bør foreligge. Prediktive intelligente støttesystem, som presentert i kapittel 2.3.4, er eksempel på system som kan benyttes for å trigge analyser og brukes som støtte i diagnostiseringen av utstyret.

Det er viktig at driftspersonellet i kontrollrommet er opplyst om hva en skal være oppmerksom på og hva som er viktig å rapportere videre for analyse. Ved å skape en slik involvering vil driftspersonellet se nytteverdien av det som rapporteres inn, noe som blant annet kan bidra til at de blir mer oppmerksom på forandringer som oppstår.

5.2.5. Tiltak

Tiltak utarbeides på bakgrunn av de resultatene man får av gjennomførte analyser. Tiltakene skal bidra til at man når de målene man har satt, i dette tilfellet, ved at sannsynligheten for feil på utstyret, og dermed også nedetiden, reduseres. Resultatet av dette kan i noen tilfeller gjøre det nødvendig å justere måltall og krav.

Eksempel på tiltak som kan innføres er allerede diskutert for tidligere elementer i styringssløyfa. Som en oppsummering av dette kan man skille mellom tiltak som går på utforming og tilpasning av selve systemet, hvordan systemet opereres, og hvordan selve vedlikeholdet utføres.

Utforming og tilpasning av tetningssystemet

- Sekundær kilde til tettegass for å unngå kontaminering
- Trykkutligningsvolum for bedre kontroll på trykkvariasjoner
- Koalescerfilter og dreneringsventiler ved fare for væskedannelse
- Installere aktuelle alarmer for overvåking av utstyrets tilstand

Drift av kompressorsystemet

- Unngå start og stopp, i størst mulig grad, for å redusere sannsynligheten for kontaminering
- Unngå å kjøre på redusert effekt for å redusere sannsynligheten for kontaminering
- Fastsatte prosedyrer for håndtering av kompressorsystemet ved uforutsett driftsstans

Vedlikehold av tetningssystemet

- Overvåke filter
- Manuell kontroll av filter
- Overvåke temperatur på tetningskomponenter
- Overvåke trykk og strømning i primærventilasjon
- Overvåke trykk på buffergass

Kommunikasjon mellom utstyrteier, leverandør og de som til daglig drifter systemet er avgjørende for implementering av de foreslåtte tiltakene. For utstyrseier vil involvering av flere disipliner (mekanisk, elektro, etc.) i disse avgjørelsene sikre en helhetlig forståelse av systemet man vedlikeholder.

6. KONKLUSJON

6.1. OPPSUMMERING OG KONKLUSJONER

Denne oppgaven har avdekket årsaker til tetningsfeil og sett på mulighetene for å forutsi når disse feilene inntreffer. Til dette er FMSA-metodikken benyttet. En inndeling av komponentene i tetningssystemet ble gjort ved å skille mellom primær-, sekundær- og barrieretetninger med tilhørende støttesystemer.

De identifiserte feilårsakene for feilmoden «Gass lekker ut av systemet» for de ulike tetningskomponentene er oppsummert i Tabell 10 under. For ytterligere årsaksnivå refereres det til tabeller i resultatkapittelet 4.2.

Tabell 10: Resultater fra årsaksanalysen

Feilårsaker (nivå 1-2)	Primærtetning	Sekundærtetning	Barrieretetning
Tilsmusset tetninger	X	X	
Slitasje på labyrinttetning	X		
Kontaktskader mellom tetningsflater	X	X	
Forskyvning av tetningsflater	X	X	
Tilsmusset labyrinttetning			X
Utilstrekkelig trykk på buffergass			X

Symptomer for de definerte feilårsakene ble videre identifisert og presentert i form av et årsakstre. En oppsummering av dette følger, hvor de ulike symptomene skilles med tall.

For primærtetningen ble følgende symptomer for tetningsfeil identifisert:

- Forandring av differensialtrykk over filter (1)
- Trykk inn på primærtetning er lavt (2)
- Strømning inn på primærtetning er lav (3)
- Økt strømning i primærventilasjon (4)
- Økt trykk i primærventilasjon (5)
- Temperaturøkning over tetningsflater (6)
- Lav temperatur på tettegass (7)

For sekundærtetningen ble følgende symptomer for tetningsfeil identifisert:

- Forandring i differensialtrykk over filteret (1)
- Trykk inn på primærtetning er lavt (2)
- Strømning inn på primærtetning er lav (3)
- Økt strømning i primærventilasjon (4)
- Økt trykk i primærventilasjon (5)
- Temperaturøkning over tetningsflater (6)

- Smøreolje i sekundærventilasjon (8)
- Lavt trykk på buffergass inn på barrieretetningen (9)

For barrieretetningen ble følgende symptomer for tetningsfeil identifisert:

- Smøreolje i sekundærventilasjon (8)
- Lavt trykk på buffergass inn på barrieretetningen (9)
- Lav temperatur på buffergass (10)

For å drive tilstandsbasert vedlikehold på tetningssystemet er man avhengig av å kunne måle og registrere de identifiserte symptomene, og se sammenhengen mellom disse for å si noe om tilstanden til utstyret. Samtlige av de identifiserte symptomene lar seg overvåke og registrere. Utfordringen ligger i å tolke signalene man får og iverksette vedlikeholdsaksjoner.

Resultater fra analysen viser følgende sammenhenger mellom symptomer og feilårsaker:

$$(1) \cap (2) \cap (3) = \{\text{Høy motstand over filter}\}$$

$$(2) \cap (3) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Uttakstrykket ikke høyt nok} \\ \text{Høy motstand i systemet} \\ \text{Feiljusterte ventiler} \\ \text{Feil på antisurge ventil} \end{array} \right\}$$

$$(2) \cap (7) = \{\text{Væskedannelse i systemet}\}$$

$$(4) \cap (5) = \{\text{Feil på primærtetning}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (6) = \left\{ \begin{array}{l} \text{Kontaktskade mellom tetningsflater} \\ \text{Feil på primærtetning} \end{array} \right\}$$

$$(6) = \{\text{Kontakt mellom tetningsflater}\}$$

$$(4) \cap (5) \cap (8) = \{\text{Feil på sekundærtetning}\}$$

$$(8) = \{\text{Feil på barrieretetning}\}$$

6.2. ANBEFALINGER OG VIDERE ARBEID

Basert på det som ble avdekket i analysen var det mulig å komme med konkrete tiltak for hvordan vedlikeholdet kan styres for å ha kontroll med tetningenes tilstand og redusere sannsynligheten for uforutsett tetningssvikt. Informasjonsgrunnlaget bak resultatene og anbefalingene baserer seg på erfaringer fra utstyrseier, leverandør og den nyeste forskningen som er gjort innenfor dette området. Det bør understrekes at mulighetene for å ha oversett årsaker, symptomer og sammenhenger, er tilstede.

Anbefalingene rettes hovedsakelig til utstyrseier A/S Norske Shell, men vil også være anvendelig for de fleste kompressorer med denne typen tørrgasssystem. Spesifikke verdier og grenser for målinger for de ulike symptomene er ikke gitt, og vil være opp til den enkelte utstyrseier å fastsette.

De foreslåtte tiltakene skal redusere sannsynligheten for tetningssvikt og gjøre det mulig å drive proaktivt vedlikehold av tetningssystemet. Anbefalingene er kategorisert etter design, drift og vedlikehold av tetningssystemet.

Utforming og tilpasning av tetningssystemet

- Sekundær kilde til tettegass for å unngå kontaminering
- Trykkutligningsvolum for bedre kontroll på trykkvariasjoner
- Koalescerfilter og dreneringsventiler ved fare for væskedannelse
- Installere aktuelle alarmer for overvåking av utstyrets tilstand

Drift av kompressorsystemet

- Unngå start og stopp, i størst mulig grad, for å redusere sannsynligheten for kontaminering
- Unngå å kjøre på redusert effekt for å redusere sannsynligheten for kontaminering
- Fastsatte prosedyrer for håndtering av kompressorsystemet ved uforutsett driftsstans

Vedlikehold av tetningssystemet

- Overvåke filter
- Manuell kontroll av filter
- Overvåke temperatur på tetningskomponenter
- Overvåke trykk og strømning i primærventilasjon
- Overvåke trykk på buffergass

Som det ble presisert i diskusjonen vil kommunikasjon mellom utstyrteier, leverandør og de som til daglig drifter systemet være avgjørende for implementering av de foreslåtte tiltakene.

For A/S Norske Shell vil første steg være å utføre en gapanalyse, som vil si noe om dagens ståsted i forhold til hva som er analysert i denne oppgaven. Dette vil danne grunnlaget for å fatte en beslutning om hvilke tiltak som er mulig og ønskelig å innføre.

Kostnadsberegninger knyttet til de ulike tiltakene bør utføres før en beslutning tas. Spesielt gjelder dette anbefalingene som går på utforming og tilpasninger av systemet. For de resterende tiltakene er kostnadene mindre vesentlig.

REFERANSER

- [1] J. S. Stahley, 2001. [Internett]. Available: <http://www.dresser-rand.com/techpapers/tp134.pdf>. [Funnet 15 September 2014].
- [2] Natural Gas STAR Partners, «<http://www.epa.gov/>,» United States Environmental Protection Agency, 2006. [Internett]. Available: http://www.epa.gov/gasstar/documents/ll_wetseals.pdf. [Funnet 30 September 2014].
- [3] *Mechanical Seal Fundamentals*. [Film]. <https://www.youtube.com/watch?v=GioZjBOcgWU>, 2014.
- [4] G. Lilledahl og A. W. Hegnes, «Kvalitativ metode,» 2000. [Internett]. Available: <http://www.giaever.com/sosiologi/KM.htm>.
- [5] Norsk Standard, *NS-EN 13306:2010 Vedlikehold - Vedlikeholdsterminologi*, Standard Norge, 2010.
- [6] P. I. Bye, *Vedlikehold og driftssikkerhet*, Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST), 2009.
- [7] K. Øien og P. Schjølberg, «Vedlikehold som virkemiddel for å forebygge storulykker - Vedlikeholdsstatus og utfordringer,» SINTEF, 2008.
- [8] J. S. Gudmundsson, «Kompresjon og Kompressor,» 2010.
- [9] J. Rashid, «FFBL Technical World,» 2010. [Internett]. Available: <http://ffbltechworld.blogspot.no/2010/12/centrifugal-compressor-description.html>.
- [10] Shell Norge, «www.shell.no,» 2014. [Internett]. Available: <http://www.shell.no/products-services/ep/ormenlange/no.html>. [Funnet 16 September 2014].
- [11] *Centrifugal Compressors Principles Part 1*. [Film]. 2014.
- [12] J. E. Salomonsen, *Introduksjon gasskompressor, MainTech*, 2014.
- [13] Ø. Eidsmoen, «www.ntnu.no/ipt,» Dresser-Rand AS, 2005. [Internett]. Available: <http://www.ipt.ntnu.no/~jsg/undervisning/naturgass/lysark/LysarkEidsmoen2005.pdf>. [Funnet 27 August 2014].

- [14] T. Qiliang, Regissør, *Compressor Surge and Prevention*. [Film]. 2014.
- [15] S. L. Ross og R. F. Beckinger, «www.turbolab.tamu.edu/,» 2003. [Internett]. Available: <http://turbolab.tamu.edu/proc/turboproc/T32/t32-18.pdf>. [Funnet 1 September 2014].
- [16] Health & Safety Executive, «Hydrocarbon release - dry gas seal integrity survey report,» HSE, 2000.
- [17] T. Finseth, *Arbeidsmøte Råket 28.10.2014*. [Intervju]. 2014.
- [18] K. Malnes, *Arbeidsmøte Shell/MainTech om tetningssystemet (Draugen)*, 2014.
- [19] K. Malnes, *Direktør i Eagle Burgmann*, 2014.
- [20] R. Majhi og R. Schiappacasse, «Trouble shooting the problems of Dry Gas Seals and Systems in Centrifugal Compressors,» 2011.
- [21] J. S. Stahley, «TEES,» 2003. [Internett]. Available: <http://turbolab.tamu.edu/proc/turboproc/T31/t31pg145.pdf>.
- [22] H. Ormestad, «Store Norske Leksikon,» 2009. [Internett]. Available: <https://snl.no/Joule%E2%80%93Thomson-effekt>.
- [23] J. E. Salomonsen, *Veiledningsmøte 12.12.14*, MainTech, 2014.
- [24] K. E. Harstveit, «Store Norske Leksikon,» 2009. [Internett]. Available: <https://snl.no/duggpunkt>.
- [25] T. Finseth, «Havari 2.trinns kompressor, tog 1. Root Cause,» A/S Norske Shell, 2014.
- [26] M. Rasmussen, TMR4260 Driftsteknikk grunnkurs, Institutt for Marin Teknikk, 2003.
- [27] J. Moubray, *Reliability-Centered Maintenance – RCM II (2.utgave)*, Butterworth-Heinemann, 1997.
- [28] Oljedirektoratet, «Basisstudie vedlikeholdsstyring - Metode for egevaluering av vedlikeholdsstyring,» 1998.

- [29] NORSOK Standard, *Utvikling av NORSOK-standarder*, Standard Norge, 2008.
- [30] R. C. M. Yam, P. W. Tse, L. Li og P. Tu, «Intelligent Predictive Decision Support System for Condition-Based Maintenance,» *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 2001.
- [31] R. Mobley, *An Introduction to Predictive Maintenance*, Butterworth Heinemann/Elsevier Science, 2002.
- [32] B. Syre, «Muligheter og utfordringer i forbindelse med videre utvikling av Tilstandsbasert Vedlikehold,» Universitetet i Stavanger (UiS), 2009.
- [33] M. Bengtsson, «On Condition Based Maintenance and its Implementation in Industrial Settings,» Mälardalen University Press Dissertations, 2007.
- [34] ISO, «Condition monitoring and diagnostics of machines - ISO 13379-1,» International Organization for Standardization (ISO), 2012.
- [35] UiO , «Boolsk Algebra og kombinatorisk logikk - Institutt for informatikk,» 2014. [Internett]. Available: <http://www.uio.no/studier/emner/matnat/ifi/INF2270/v14/foiler/02b---boolsk-algebra---utfylt.pdf>.
- [36] C. Sivapuram, «Dry Gas Sealing Systems for Oil Sands Pumping Applications,» 2005.
- [37] J. E. Salomonsen, *Veiledningsmøte 28.11.14*, MainTech , 2014.
- [38] A/S Norske Shell, *Diverse illustrasjoner*, A/S Norske Shell, 2014.
- [39] Ptil, «Vedlikeholdsstyring,» November 2014. [Internett]. Available: <http://www.ptil.no/vedlikeholdsutfordringer/category1021.html>.

VEDLEGG A: OPPGAVETEKSTEN

MASTEROPPGAVE FOR: Stud. Techn. Camilla Erstad

Tittel: Tilstandsbasert vedlikehold av tørrgassstetninger

Bakgrunn:

MainTech AS er en ledende aktør innen tilrettelegging av drift, vedlikehold og inspeksjon.

MainTech AS har en langsiktig kontrakt for tilstandskontroll, vedlikehold og inspeksjon ved Ormen Lange landanlegg på Nyhamna i Møre og Romsdal. Anlegget drives av A/S Norske Shell som har til målsetning at vedlikeholdet skal drives til "World Class" standard.

Hovedkontor: Granåsvegen 15
7048 Trondheim
Tel: 73 95 67 50

www.maintech.no

Kontaktperson Vedlikehold: Sverre Wattum / Jan Erik Salomonsen

Hensikt, Oppgavebeskrivelse:

Eksportgass kompressorene på Nyhamna leverer 20 % av Storbritannias gassbehov. Det kreves en oppetid for kompressorene på mer enn 98 % for å sikre leveransen. For å unngå gass lekkasje til omgivelsene er eksport kompressorene utstyrt med tettegass systemer. Dette er tørrgass tetningssystemer med avansert fluiddynamikk, som opererer under svært fine toleranser. Tettegass systemenes funksjon er helt avgjørende for at eksportgass kompressorene kan drives.

A/S Norske Shell ser det som kritisk viktig å sikre seg god kontroll for å unngå at feil oppstår og for best mulig å kunne forutsi feilutvikling på tettegass systemene. Det er også viktig å oppnå en oversikt over hvilke symptomer og diagnosemuligheter som kan implementeres for å oppnå en slik kontroll. A/S Norske Shell har i dag ikke tilstrekkelig kontroll på tørrgass tetningene og har opplevd at disse har sviktet uten at slik svikt kunne forutses. Shell anser det derfor som meget viktig å utarbeide en oversikt over problematikken og iverksette tiltak for å oppnå god tilstandskontroll med tetningene. Kandidaten skal derfor:

- Generelt sette seg inn i og forklare funksjon og virkemåte for tettegasssystemer for gass eksport kompressorer.
- Forklare i detalj funksjon av tettegasssystemet, i forhold til driftssikkerhet og vedlikeholdsstyring på A/S Norske Shells Nyhamna anlegg. Definere mulige feilmoder og kompensierende tiltak i forhold til disse.
- Definere mulige symptomer på feil og kombinasjoner av symptomer for tilstandsbasert diagnostikk av tettegass systemene.
- Det forventes at kandidaten tar i bruk nødvendige analyseverktøy til sin oppgave, eks. FMEA, RCA, Årsak/effekt diagrammer etc.

NB! Omfang for aktivitetene tilpasses oppgavens vektall

Industritilknytning:

Industritilknytningen for denne oppgaven er MainTech AS og A/S Norske Shell.

VEDLEGG B: A/S NORSCHE SHELL OG ORMEN LANGE [10]

SHELL I NORGE

Shell har vært aktiv i Norge i mer enn 100 år med oppstart i 1912. Våre aktiviteter inkluderer leting og produksjon av olje og gass (oppstrøm), og raffinering, salg og markedsføring av petroleumsprodukter (nedstrøm). Vårt hovedkontor ligger i Sola kommune utenfor Stavanger. Oppstrømsvirksomheten har i tillegg kontorer i Kristiansund og på Aukra, mens nedstrømsvirksomheten blir ledet fra Oslo.

A/S Norske Shell er en betydelig aktør i Norge, og er det internasjonale olje- og gasselskapet på norsk sokkel med størst operert produksjon. Shell er operatør for oljefeltet Draugen og gassfeltet Ormen Lange i Norskehavet. Shell er totalt operatør for åtte utvinningstillatelser og partner/deleier i ytterligere 17 lisenser på norsk sokkel.

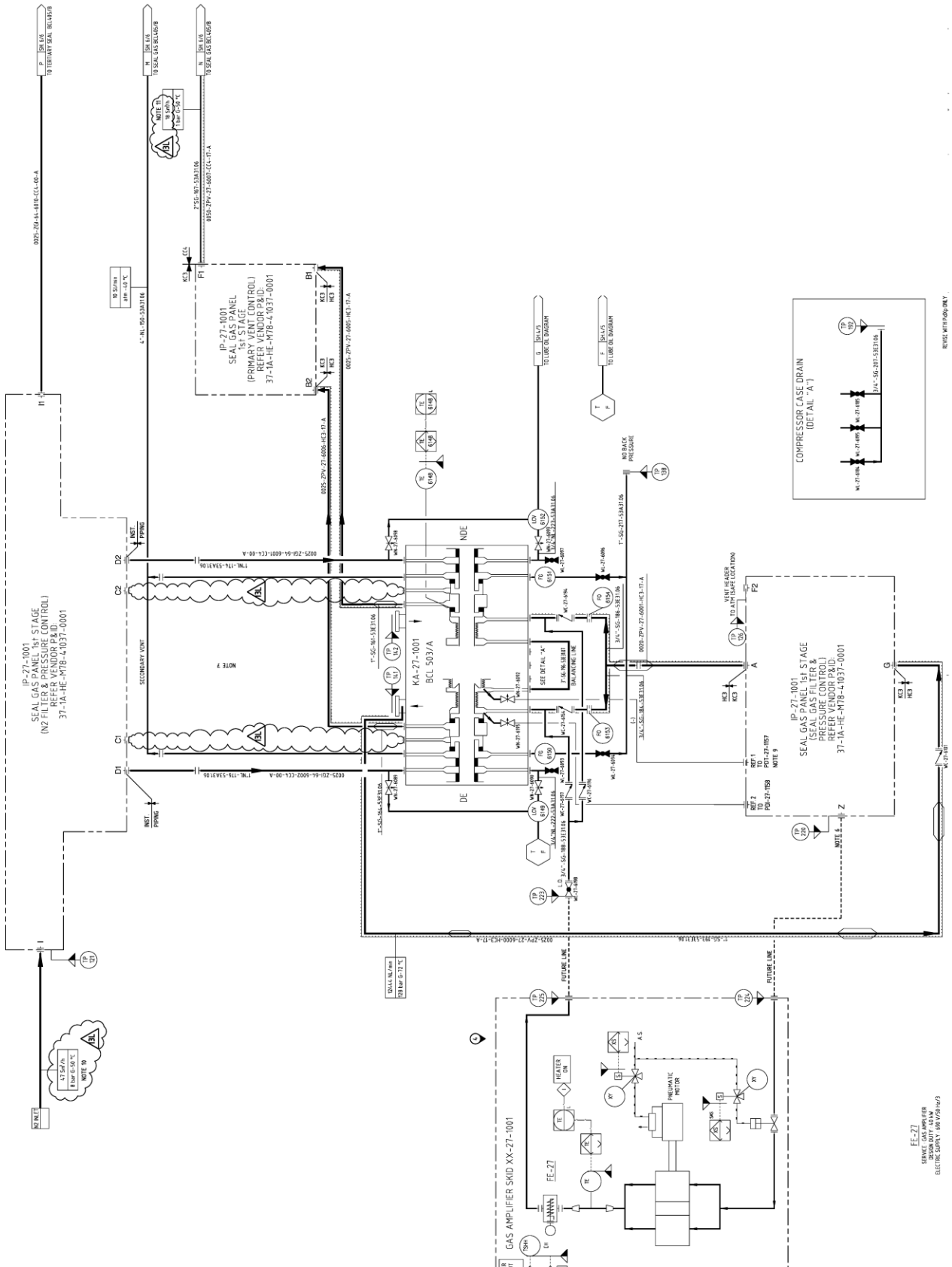

ORMEN LANGE – RASKE FAKTA

- Ormen Lange er Norges nest største gassfelt og befinner seg på 850 til 1 100 meters havdyp.
- Reservoaret ligger 120 kilometer nordvest for Kristiansund i Norskehavet, nesten 3 000 meter under havoverflaten. Ormen Lange-reservoaret dekker et område på ca 350 km² – nesten like stort som hele Molde kommune.
- Ormen Lange-brønnene, som bores i et område med ekstreme værforhold og minusgrader på havbunnen, er verdens største i diameter.
- Konseptløsningen for Ormen Lange inkluderer 24 brønner fordelt på fire brønnrammer. Den fjerde brønnrammen ble installert i 2011/2012.
- Brønnstrømmen blir prosessert på landanlegget på Nyhamna, hvor den tilbringer knappe 10 minutter, før den eksporteres 1200 kilometer gjennom verdens nest lengste rørledning, Langeled, til Easington sør i England.
- Ormen Lange har etablert Norge som verdens andre største gasseksportør etter Russland. Ormen Lange forsyner opptil 20 prosent av Storbritannias gassforbruk.
- Ormen Lange produserer også en betydelig mengde lettolje, faktisk like mye som et middels stort oljefelt.
- Både utbyggingen og den videre utviklingen av Ormen Lange består av store delprosjekter som krever ny teknologi og innovasjon.
- Lisenspartnerne i Ormen Lange er Shell (operatør), Statoil, Petoro, Dong og ExxonMobil.

VEDLEGG D: P&ID FOR EKSPORT GASSKOMPR. - TETNINGSSYSTEM [38]

D

FE-27
 0101
 0102
 0103
 0104
 0105
 0106
 0107
 0108
 0109
 0110
 0111
 0112
 0113
 0114
 0115
 0116
 0117
 0118
 0119
 0120
 0121
 0122
 0123
 0124
 0125
 0126
 0127
 0128
 0129
 0130
 0131
 0132
 0133
 0134
 0135
 0136
 0137
 0138
 0139
 0140
 0141
 0142
 0143
 0144
 0145
 0146
 0147
 0148
 0149
 0150
 0151
 0152
 0153
 0154
 0155
 0156
 0157
 0158
 0159
 0160
 0161
 0162
 0163
 0164
 0165
 0166
 0167
 0168
 0169
 0170
 0171
 0172
 0173
 0174
 0175
 0176
 0177
 0178
 0179
 0180
 0181
 0182
 0183
 0184
 0185
 0186
 0187
 0188
 0189
 0190
 0191
 0192
 0193
 0194
 0195
 0196
 0197
 0198
 0199
 0200
 0201
 0202
 0203
 0204
 0205
 0206
 0207
 0208
 0209
 0210
 0211
 0212
 0213
 0214
 0215
 0216
 0217
 0218
 0219
 0220
 0221
 0222
 0223
 0224
 0225
 0226
 0227
 0228
 0229
 0230
 0231
 0232
 0233
 0234
 0235
 0236
 0237
 0238
 0239
 0240
 0241
 0242
 0243
 0244
 0245
 0246
 0247
 0248
 0249
 0250
 0251
 0252
 0253
 0254
 0255
 0256
 0257
 0258
 0259
 0260
 0261
 0262
 0263
 0264
 0265
 0266
 0267
 0268
 0269
 0270
 0271
 0272
 0273
 0274
 0275
 0276
 0277
 0278
 0279
 0280
 0281
 0282
 0283
 0284
 0285
 0286
 0287
 0288
 0289
 0290
 0291
 0292
 0293
 0294
 0295
 0296
 0297
 0298
 0299
 0300
 0301
 0302
 0303
 0304
 0305
 0306
 0307
 0308
 0309
 0310
 0311
 0312
 0313
 0314
 0315
 0316
 0317
 0318
 0319
 0320
 0321
 0322
 0323
 0324
 0325
 0326
 0327
 0328
 0329
 0330
 0331
 0332
 0333
 0334
 0335
 0336
 0337
 0338
 0339
 0340
 0341
 0342
 0343
 0344
 0345
 0346
 0347
 0348
 0349
 0350
 0351
 0352
 0353
 0354
 0355
 0356
 0357
 0358
 0359
 0360
 0361
 0362
 0363
 0364
 0365
 0366
 0367
 0368
 0369
 0370
 0371
 0372
 0373
 0374
 0375
 0376
 0377
 0378
 0379
 0380
 0381
 0382
 0383
 0384
 0385
 0386
 0387
 0388
 0389
 0390
 0391
 0392
 0393
 0394
 0395
 0396
 0397
 0398
 0399
 0400
 0401
 0402
 0403
 0404
 0405
 0406
 0407
 0408
 0409
 0410
 0411
 0412
 0413
 0414
 0415
 0416
 0417
 0418
 0419
 0420
 0421
 0422
 0423
 0424
 0425
 0426
 0427
 0428
 0429
 0430
 0431
 0432
 0433
 0434
 0435
 0436
 0437
 0438
 0439
 0440
 0441
 0442
 0443
 0444
 0445
 0446
 0447
 0448
 0449
 0450
 0451
 0452
 0453
 0454
 0455
 0456
 0457
 0458
 0459
 0460
 0461
 0462
 0463
 0464
 0465
 0466
 0467
 0468
 0469
 0470
 0471
 0472
 0473
 0474
 0475
 0476
 0477
 0478
 0479
 0480
 0481
 0482
 0483
 0484
 0485
 0486
 0487
 0488
 0489
 0490
 0491
 0492
 0493
 0494
 0495
 0496
 0497
 0498
 0499
 0500
 0501
 0502
 0503
 0504
 0505
 0506
 0507
 0508
 0509
 0510
 0511
 0512
 0513
 0514
 0515
 0516
 0517
 0518
 0519
 0520
 0521
 0522
 0523
 0524
 0525
 0526
 0527
 0528
 0529
 0530
 0531
 0532
 0533
 0534
 0535
 0536
 0537
 0538
 0539
 0540
 0541
 0542
 0543
 0544
 0545
 0546
 0547
 0548
 0549
 0550
 0551
 0552
 0553
 0554
 0555
 0556
 0557
 0558
 0559
 0560
 0561
 0562
 0563
 0564
 0565
 0566
 0567
 0568
 0569
 0570
 0571
 0572
 0573
 0574
 0575
 0576
 0577
 0578
 0579
 0580
 0581
 0582
 0583
 0584
 0585
 0586
 0587
 0588
 0589
 0590
 0591
 0592
 0593
 0594
 0595
 0596
 0597
 0598
 0599
 0600
 0601
 0602
 0603
 0604
 0605
 0606
 0607
 0608
 0609
 0610
 0611
 0612
 0613
 0614
 0615
 0616
 0617
 0618
 0619
 0620
 0621
 0622
 0623
 0624
 0625
 0626
 0627
 0628
 0629
 0630
 0631
 0632
 0633
 0634
 0635
 0636
 0637
 0638
 0639
 0640
 0641
 0642
 0643
 0644
 0645
 0646
 0647
 0648
 0649
 0650
 0651
 0652
 0653
 0654
 0655
 0656
 0657
 0658
 0659
 0660
 0661
 0662
 0663
 0664
 0665
 0666
 0667
 0668
 0669
 0670
 0671
 0672
 0673
 0674
 0675
 0676
 0677
 0678
 0679
 0680
 0681
 0682
 0683
 0684
 0685
 0686
 0687
 0688
 0689
 0690
 0691
 0692
 0693
 0694
 0695
 0696
 0697
 0698
 0699
 0700
 0701
 0702
 0703
 0704
 0705
 0706
 0707
 0708
 0709
 0710
 0711
 0712
 0713
 0714
 0715
 0716
 0717
 0718
 0719
 0720
 0721
 0722
 0723
 0724
 0725
 0726
 0727
 0728
 0729
 0730
 0731
 0732
 0733
 0734
 0735
 0736
 0737
 0738
 0739
 0740
 0741
 0742
 0743
 0744
 0745
 0746
 0747
 0748
 0749
 0750
 0751
 0752
 0753
 0754
 0755
 0756
 0757
 0758
 0759
 0760
 0761
 0762
 0763
 0764
 0765
 0766
 0767
 0768
 0769
 0770
 0771
 0772
 0773
 0774
 0775
 0776
 0777
 0778
 0779
 0780
 0781
 0782
 0783
 0784
 0785
 0786
 0787
 0788
 0789
 0790
 0791
 0792
 0793
 0794
 0795
 0796
 0797
 0798
 0799
 0800
 0801
 0802
 0803
 0804
 0805
 0806
 0807
 0808
 0809
 0810
 0811
 0812
 0813
 0814
 0815
 0816
 0817
 0818
 0819
 0820
 0821
 0822
 0823
 0824
 0825
 0826
 0827
 0828
 0829
 0830
 0831
 0832
 0833
 0834
 0835
 0836
 0837
 0838
 0839
 0840
 0841
 0842
 0843
 0844
 0845
 0846
 0847
 0848
 0849
 0850
 0851
 0852
 0853
 0854
 0855
 0856
 0857
 0858
 0859
 0860
 0861
 0862
 0863
 0864
 0865
 0866
 0867
 0868
 0869
 0870
 0871
 0872
 0873
 0874
 0875
 0876
 0877
 0878
 0879
 0880
 0881
 0882
 0883
 0884
 0885
 0886
 0887
 0888
 0889
 0890
 0891
 0892
 0893
 0894
 0895
 0896
 0897
 0898
 0899
 0900
 0901
 0902
 0903
 0904
 0905
 0906
 0907
 0908
 0909
 0910
 0911
 0912
 0913
 0914
 0915
 0916
 0917
 0918
 0919
 0920
 0921
 0922
 0923
 0924
 0925
 0926
 0927
 0928
 0929
 0930
 0931
 0932
 0933
 0934
 0935
 0936
 0937
 0938
 0939
 0940
 0941
 0942
 0943
 0944
 0945
 0946
 0947
 0948
 0949
 0950
 0951
 0952
 0953
 0954
 0955
 0956
 0957
 0958
 0959
 0960
 0961
 0962
 0963
 0964
 0965
 0966
 0967
 0968
 0969
 0970
 0971
 0972
 0973
 0974
 0975
 0976
 0977
 0978
 0979
 0980
 0981
 0982
 0983
 0984
 0985
 0986
 0987
 0988
 0989
 0990
 0991
 0992
 0993
 0994
 0995
 0996
 0997
 0998
 0999
 1000

